

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. március XXV. évf. 3. szám – 390 Ft

A TÚLÉLÉS ISKOLÁJA

977086565300614003

38
HA VAN OLYAN FEGYVER,
AMI ÍZIG-VÉRIG MAGYAR,
S NEM MELLESEG
VILÁGSZÍNVONALAT KÉPVISEL,
AKKOR AZ A GEPÁRD
MESTERLÖVÉSZ- ÉS
ROMBOLÓPUSKA-CSALÁD.
GEPÁRDTÓL A HIÚZIG:
NAGYMACSKÁK NAGY
KALIBERBEN.

10 Összehangolt kiképzés,
alegység szintű harccsoport
létrehozása: eredményes
tanácskozás volt Budapesten.

24 Magyarországon egyedülálló
klinikai demonstrációs egységgel
bővült az MH Egészségügyi
Központ Honvédkórház.

46 Két pisztolylövés, ami
megváltoztatta a világot: a
sorsfordító nap emlékeit a mai
napig megtekinthetjük.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2014. ÁPRILIS 11-ÉN
JELENIK MEG.**

HADERŐ

Megszolgált bizalom	4
Stabil és elismert haderő	8
Kollektív bölcsesség	10

NAGYVILÁG

Missziós hírek	14
Radar	16

SEREGSZEMLE

Februárban történt	20
Az ideális beteg	24
A svéd kapcsolat	28
Tábori Posta	31

HADITECHNIKA

A túlélés iskolája	35
Több mint ragadozó	38

HÁTORSZÁG

Film és valóság	42
Egy nap emlékei	46
Szürkület	49
Névsorolvasás	52
Isten tenyerén	54
A forгатag folytatódik	58
Közérdekű	60
Mátyás király hadserege	61
Költő és katona	62

54 Budakeszire, a honvédkórház
telephelyére költöztek az
egykori Verőcei Betegotthon
lakói.

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXV. évfolyam 2014.
3. szám**

Kiadja a HM Zrínyi Térképszéki
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZÍTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Borítófotó: Tóth László főzsrőrmester

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
társövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

Feladatszabó értekezlet 2014

MEGSZOLGÁLT BIZALOM

A MAGYAR EMBEREK BÍZNAK A HONVÉDSÉGBEN. A SZERVEZET A KATASZTRÓFAHELYZETEKBE TANÚSÍTOTT HELYTÁLLÁSÁVAL, A SZÖVETSEGESEK ÁLTAL NAGYRA ÉRTÉKELT MISSZIÓS SZOLGÁLTÁVAL SZOLGÁLT RÁ ERRE A BIZALOMRA. EGYEBEK MELLETT EZ HANGZOTT EL A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÉVES ÉRTÉKELŐ ÉS FELADATSZABÓ ÉRTEKEZLETÉN.

Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter a tárca éves értékelő és feladatszabó vezetői értekezletén mondott beszédében úgy fogalmazott: a kormányzat elkötelezett amellett, hogy az új közszolgálati életpálya-moddal megalkotásával ki-ki találja meg a maga méltó helyét, s e modell megoldást adjon a jövődelmi gondok megoldására is. Ennek érdekében az új közszolgálati életpálya-modell teljes körű bevezetéséig havi bruttó 10 ezer forintos kiegészítő juttatást kap a Magyar Honvédség altiszti és szerződéses legénységi állománya. A miniszter hangsúlyozta:

az érintett mintegy 12 600 katonája januárig visszamenőlegesen kapja meg emelt juttatását. A juttatás egészen addig hatályban marad, ameddig életbe nem lép az új, magasabb illetményrendszer tartalmazó életpálya-modell. Hende Csaba kiemelte: a kormány a döntésében vállalta, hogy az illetménykiegészítéshez szükséges 1,8 milliárd forintos többletforrást biztosítja a honvédelmi költségvetés számára.

A miniszter kitért arra is, hogy a kormány elkötelezett az új, közszolgálati dolgozóknak szóló lakáshitelprogram kidolgozásában, de még keresik a meg-

felelő megoldást. Akár már ebben az évben számolni lehet ezzel az otthonteremtési lehetőséggel – mondta, majd hozzátette: ez az intézkedés sokat jelent a hivatásos állomány anyagi biztonságának megteremtésében, hozzájárul a katonacsaládok lakhatási kérdéseinek megoldásához.

Miként azt a tárcavezető hangsúlyozta: az előző év kemény munkával telt, és a honvédség ismét bebizonyította, hogy minden körülmények között lehet rá számítani. 2013 két természeti katasztrófájában, a márciusi havazáskor és a nyár eleji árvíznél egyaránt helyt

álltak a katonák. Ez utóbbit a miniszter azért is sikeres küldetésnek nevezte, mert a katonák a legnehezebb helyeken fordították meg a dolgok állását, és ha kellett, a víz alatt foltozták meg a gátakat, vagy rekordidő alatt építettek fel töltéseket. Az önkéntes tartalékosok első bevetése is igazolta, hogy az önkéntes tartalékos rendszer valódi képesség, ami hozzáad a honvédség erejéhez. Mint azt megjegyezte: a tervek szerint ebben az évben befejezik a rendszer teljes kiépítését.

Áder János köztársasági elnök levélben köszönte meg a katonák munkáját, míg Orbán Viktor miniszterelnök arra kérte, hogy szóban tolmácsolja elismerését a tavalyi teljesítményükért – mondta a miniszter. Szólt a Századvég Alapítvány legutóbbi, reprezentatív közvélemény-kutatási felméréséről, miszerint a magyar emberek 99,5 százaléka elfogadhatónak, jónak vagy kiválónak értékelte a Magyar Honvédség munkáját. Ez az elmúlt esztendő kvintesszenciája, a közmegítélésünkben mutatkozó javulás munkánk legméltóbb elismerése – hangsúlyozta.

Hende Csaba azt is kiemelte, hogy tavaly tovább javult a honvédség gazdálkodása. A Honvédkórház – teljesítményén 17 százalékos javítva – megindult a konszolidációs útján. Fontos eredményeket hozott a hadiipar is. Mint mond-

A Honvédelmi Minisztérium éves feladatszabó értekezletén jelen voltak a tárca államtitkárai, ott volt dr. Benkő Tibor vezérezered, Honvéd Vezérkar főnök és helyettese, dr. Orosz Zoltán altábornagy. Részt vett az eseményen Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke, Szemerényi Réka, a miniszterelnök kül- és biztonságpolitikai főtanácsadója, dr. Bakondi György, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság vezetője, dr. Boldizsár Gábor ezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánja, valamint Czövek János, a Honvédszakszervezet elnöke.

ta: ennek nem csak üzleti jelentősége van. Az EI Zrt. névvel fémjelzett, magyar gyártású drónok (pilóta nélküli repülőeszközök) például fontos szerepet tölthetnek be az árvízi védekezésben. Sikerként kell azt is megemlíteni, hogy a Medinán épülő 3D radarkomplexum ügyének végére is pontot tehetünk – hangsúlyozta.

A tárcavezető szólt arról, hogy összesen csaknem 700 magyar katonát teljesít békemissziós feladatokat a Nyugat-Szaharában, Ugandában, Cipruson, Kongóban, Maliban, Grúziában, a Sínai-fél-

léphetünk, hiszen az elismertség újabb jeleként részt vehetünk Szlovénia légtérének őrzésében, és küszöbön áll a balti légtér biztosításának küldetése.

A tárcavezető kitért arra is, hogy idén sok jeles dátum lesz az ország és a honvédség történetében. 2014-ben ünnepeljük a NATO-csatlakozásunk 15., az Európai Unióhoz való csatlakozásunk 10. és a vasfüggöny lebontásának negyedszázados jubileumát. Az első világháború kitörésének századik évfordulójáról méltó módon kívánunk megemlékezni, erre kitűnően felkészült a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum.

A miniszter a választási év kapcsán emlékeztetett: a honvédelem ügye nem ciklusonkénti négy esztendőkről szól, ezért idén ugyanolyan magas színvonalon kell dolgozni, mint eddig. „A honvédség nemzeti intézmény, ezért azt kérem és várom, hogy a választási kampányt mindenki tartsa ezen a nem-

szigeten, Koszovóban, Bosznia-Hercegovinában és Afganisztánban. A magyar katonák mindenhol kivívták mind a helybeliek, mind pedig a szövetségesek elismerését.

Hende Csaba kitért arra, hogy az elmúlt évben nagy változások voltak az afganisztáni misszióban. Hazatért Magyarországra a tartományi újjáépítési

A kiegészítő juttatás segítség a mindennapos problémák megoldásához – közölte Czövek János, a Honvédszakszervezet elnöke a honvédelmi miniszter bejelentésére reagálva. Az érdekvédelmi szervezete úgy értékeli, hogy a kormány ezzel a döntéssel elismerte a katonák kiemelkedő teljesítményét és áldozatos munkavégzését. Hozzátette: a teljes megoldás azonban a közszolgálati életpályamodell bevezetéséhez kapcsolódó magasabb illetményrendszer életbeléptetése lehet. A szervezet vezetője emlékeztetett arra, hogy a január 28-i belügyminiszteri érvénytelenítő értekezleten hasonló bejelentést tettek a Belügyminisztérium tiszthelyettesi állományával kapcsolatban. Czövek János hangsúlyozta: a katonák maradéktalanul eleget tesznek esküjükben vállalt köteleességeknek, nemzetközi feladataikat kiválóan hajtják végre. Erejükön felül vállalnak részt az országot érő természeti katasztrófák idején az állampolgárok és javaik megvédésében. Továbbra is a legmagasabb felkészültségi szinten végzik a törvényekben meghatározott feladataikat.

csoport (PRT), a kabuli nemzetközi repülőtér védelmét ellátó egység és a Mi-35-ös légikiképzés-támogató csoport is. Az ISAF küldetés idén véget ér, a 2015-ben induló Resolute Support (Határozott Támogatás) elnevezésű művelet részletei egyelőre nem ismertek.

Hende Csaba rendkívül fontosnak nevezte a visegrádi országok közös harcscsoportjának létrehozását, amelyben több fontos területen vezető nemzetként számítanak a magyarokra. A miniszter szintén sikerként értékelte a Gripen-szerződés újratárgyalását, hiszen ezáltal sokkal kedvezőbb anyagi konstrukció mellett, jobb kihasználtsággal repülhetnek a vadászgépek. Ráadásul e tekintetben idén még magasabb szintre

zeti intézményen kívül. Mindenkinek kötelessége (...), hogy tartózkodjék egyenruhában nemcsak a kampányolástól, de még a véleménynyilvánítástól is” – hangsúlyozta. Hozzátette: az egyes alakulatok, katonai szervezetek, minisztériumi főosztályok és csoportfőnökségek ugyanazért a célért – a haza védelméért – dolgoznak. Nem elfogadható, ha egy feladat végrehajtása valamilyen felesleges versengés vagy rivalizálás miatt késlekedjen. Egy fogaskeréknek önmagában nincs értelme, csak akkor, ha a többivel együtt, azokat kiegészítve tud dolgozni – jegyezte meg.

(Összeállításunk a kormány.hu, a honvedelem.hu és az MTI információi alapján készült.)

Értékelés és feladatszabás Székesfehérváron

STABIL ÉS ELISMERT HADERŐ

TERVEZETT ÉS NEM TERVEZETT FELADATOKBAN IS HELYT ÁLLT A MAGYAR HONVÉDSÉG 2013-BAN. A HONVÉDELEM RENDSZERE STABIL; A TÁRCA A RENDELKEZÉSÉRE ÁLLÓ KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOKAT HATÉKONYAN HASZNÁLTA FEL. A MAGYAR HONVÉDSÉG TÁRSADALMI TÁMOGATOTTSÁGA JELENTŐS; A HADERŐ PEDIG NYITOTT A TÁRSADALOM FELÉ – HANGZOTT EL AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁGON TARTOTT ÉVÉRTÉKELŐ ÉS FELADATSZABÓ ÉRTEKEZLETEN.

Vargha Tamás, a HM parlamenti államtitkára a 2013-as esztendő értékelve úgy fogalmazott: mozgalmas, de nem zaklatott; nehéz, de sikeres évet tudhat maga mögött a Magyar Honvédség. Mint mondta: a haderő vállalásai összhangban álltak a költségvetési lehetőségekkel és a katonai képességekkel egyaránt. A honvédelem területén létrehozott stabil alapokra bátran építhetünk az elkövetkezendő években.

A tavalyi év nem várt feladataival (árvíz, hóhelyzet) kapcsolatban Vargha Tamás hangsúlyozta: példamutató volt a katasztrófhelyzetben együttműködő

szervek közötti összhang, a tenni akarás és a szakmai hozzáértés. A több millió homokzsákot egyszerre töltötték a katonák, az önkéntes tartalékosok, a rendvédelmi szervek dolgozói és a civilek. Kiváló volt az MH Összhaderőnemi Parancsnokság és alárendelt alakulatainak koordináló és végrehajtó munkája. Mindeközben a parancsnokság vezetői beosztásaiban jelentős változások történtek, az átadás-átvételi feladatok zökkenőmentesen zajlottak le.

Az államtitkár szót ejtett a magyar haderő nemzetközi környezetben is elismert kiképzési rendszeréről. A tava-

lyi sikeres feladat-végrehajtás példaként említette az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred lengyelországi éleslövését, valamint az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred szerbiai, éleslövészettel egybekötött hadihajós hadgyakorlatát is.

A Magyar Honvédség és a civil társadalom közötti felerősödött a párbeszéd, a lakosság az elmúlt esztendőben számos rendezvényen (például honvédfesztivál, repülőnap, nyilvános visszafogadó ünnepség) találkozhatott a katonákkal – emelte ki Vargha Tamás. Szólt arról is, hogy a missziókat illetően ugyancsak

Az idei esztendőről szólva Vargha Tamás elmondta: a NATO ISAF-missziójának befejezését követően a négy visegrádi ország (Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Magyarország – V4-ek) közös harccsoportjának felállítása a hadsereg egyik legfontosabb feladata. Mint ismeretes, a harccsoport

távozzák meg. A cél az, hogy a V4-ek katonáiból álló közös alegység képes legyen európai uniós katonai művelet önálló végrehajtására. Ehhez természetesen komplex képességekkel rendelkező, gyorsreagálású, magas készségű, az összhaderőnemiség felteleteinek megfelelő harccsoportot kell

aktív évet tudhat maga mögött a haderő. Az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (PRT) befejezte külszolgálatát, ugyanakkor jelenleg is közel 700 magyar katonára teljesít szolgálatot határainkon túl.

keretnemzete Lengyelország lesz, a mintegy 3000 fős alegységnek 2016 első negyedévében kell felállnia. Alkalmazását és feladatait az Európai Unió harccsoportjairól szóló elvek ha-

létrehozni. Az államtitkár hangsúlyozta, hogy a harccsoport felállítása kiváló együttműködési lehetőségeket rejt magában. Ez azért lényeges, mert az idei év kiemelt katonai feladatainak egy részét hazai és NATO-szinten egyaránt az ISAF-misszió befejezése adja. A logisztikai erők számára nagy kihívást jelent az Afganisztánban szolgáló erők anyagi készleteinek hazaszállítása, leltározása és raktározása. Szövetségi szinten a legfontosabb célok egyike a misszió során felhalmozott közös katonai képességek megőrzése. Ennek hatékony eszközei a közös hadgyakorlatok, beszéljünk akár NATO-szintű, vagy éppen szűkebb keresztmetszetű, regionális gyakorlatokról.

Az MH ÖHP értékelő és feladatszabó értekezletén is szó volt az altiszti, illetve a szerződéses legénységi állomány tagjainak bruttó 10 ezer forintos illetménykiegészítéséről. Mint ismeretes, a pluszjárandóságot a katonák a közszolgálati életművelésben életbe lépéséig kapják majd. A kiegészítés a legénységi állományánál átlagosan 7,2, az altisztek esetében pedig 5,8 százalékos illetménynövekedést jelent.

KOLLEKTÍV BÖLCSESSÉG

A VISEGRÁDI NÉGYEK (V4) ÉS A KÖZÉP-EURÓPAI VÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉS (CEDC) TAGORSZÁGAINAK KIKÉPZÉSI FŐNÖKEI HÁROMNAPOS TALÁLKOZÓT RENDEZTEK FEBRUÁRBAN, MAGYARORSZÁGON. A TANÁCSKOZÁSON SZÓ VOLT A V4-EK KÖZÖS, ALEGYSÉGSZINTŰ HARCCSOPORTJÁNAK LÉTREHOZÁSÁRÓL IS.

Ausztria, a Cseh Köztársaság, Horvátország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország katonai képviselői a regionális szintű képzés és kiképzés aktuális szakmai kérdéseit, a képességek megosztását, a szorosabb és hatékonyabb kiképzési együttműködés jövőbeni feladatait egyezteték Budapesten, a Honvédelmi Minisztériumban és Szentendrén, az MH Altiszti Akadémián. A konferencia házigazdája, Bozó Tibor dandártábornok, a Honvéd Vezérkar kiképzési csoportfőnöke elmondta: a program során előbb szűkebb körben a V4-ek kiképzési csoportfőnökei, majd „közép-európai körben” a CEDC tagországainak kiképzési főnökei folytattak egyeztetéseket az aktuális témákról.

Bozó Tibor kiemelte: már folyamatban van a közös V4-es alegység létre-

Bozó Tibor
dandártábornok

MAGYAR HONVÉD

hozása, hamarosan megkezdődnek a különböző minősítő, értékelő gyakorlatok, közös kiképzések, amelyek eredményei jövőre már láthatók lesznek. Jelenleg bizonyos technikai részletek kérdések kimunkálása van soron, a következő lépés pedig egy közös katalógus létrehozása lesz az én kezdeményezésemre – tette hozzá a tábornok. – Ennek lényege, hogy fókuszáljunk az erőinket, és cseréljük ki a fontos tapasztalatokat. Mint elmondta, a nyilvánvalóan fontos költséghatékonyság mellett „a kollektív bölcsesség elve” is perdöntő, hiszen több kis ország ösz-

szefogásából csakis pozitív eredmények származhatnak.

Mindannyian tapasztaljuk a költségvetési csökkenések kedvezőtlen hatásait – fogalmazott Blaz Tomsic alezre-

des, a szlovén haderő részéről. – A közösen végzett munka, kiképzés és oktatás azonban lehetőséget nyújt arra, hogy a jelenleginél költséghatékonyabb módon fejlesszük képességeinket. A mi

Blaz Tomsic
alezreides

MAGYAR HONVÉD

kezdeményezésünk tehát kiegészíti a védelmi képességek csoportosítását és megosztását (Pooling and Sharing), valamint az okos védelem (Smart Defence) kezdeményezést.

A közép-európai országok kiképzési főnökeinek szakmai találkozója kijelölte a jövőbe vezető utat, az egyeztetés megkönnyíti a katonai gyakorlatok ter-

Marek Kurzyk admirális

vezését – vélekedett Marek Kurzyk admirális Lengyelországból. – A regionális együttműködés legfontosabb előnye a pénzmegetakarítás, hiszen a kooperáció lehetővé teszi számunkra rendelkezésre álló forrásaink takarékos felhasználását. Emellett készülünk a 2015-ös Trident Junctionre gyakorlatra, az európai harcsoport fő minősítő gyakorlatára, továbbá döntöttünk egy katonai kiképzési katalógus kidolgozásáról is, amely nagyon hasznos lesz minden érintett haderő számára.

A résztvevők közül többen azt is hangsúlyozták: a régió országai együttesen nagyobb súllyal tudnak fellépni a szövetségi rendszereken belül is. Mindezenkívül a kiképzés terén vannak előnyei az együttműködésnek, hiszen ki-

Ivan Pach ezredes

használhatjuk a más haderők nyújtotta lehetőségeket – mondta Ivan Pach ezredes Szlovákiából. – Másrészt Szlovákia a maga mintegy ötmillió lakosával meglehetősen kicsi államnak számít a térségben, azonban beletartozik a V4-be és a közép-európai országok 80 milliós közösségébe, amely így, együttesen már Európa népességének jelentős részét alkotja. Közösen eredményesebben hallgathatjuk a hangunkat az Európai Unióban.

LENGYELORSZÁG

A lengyel haderőben 120 ezer aktív katona szolgál, ám a hadsereg emellett több mint félmillió tartalékos katonával is rendelkezik. A szárazföldi alakulatokból, légierőből, haditengerészetből, valamint különleges erőkből álló haderő 2012-ben a GDP 1,95 százalékának megfelelő összegből gazdálkodhatott, ez csaknem eléri a NATO-nak tett ajánlásban szereplő 2 százalékot. A 10 légitámaszponttal rendelkező légierő az elmúlt években jelentős fejlesztéseket hajtott végre, ennek révén állítottak hadrendbe F-16C/D Block 52+ vadászbombázókat és C-130E Hercules szállító repülőgépeket. A haditengerészet két legnagyobb harcértékű egysége az Egyesült Államoktól átvett két Oliver Hazard Perry-osztályú fregatt, az ORP GENERAL KAZIMIERZ PULASKI (272) és az ORP GENERAL TADEUSZ KOSCIUSZKO (273); ezek fedélzetén SH-2G Super Seasprite tengeraltjáró-vadász helikoptereket alkalmaznak.

A lengyel hadsereg is alapos modernizáción esik át: nem csupán a hazai T-72-eseket, valamint PT-91 Twardy harckocsikat lehet megemlíteni, hanem a Németországtól átvett és továbbfejlesztésre tervezett Leopard 2A4-es nehézharcosokat, illetve a licenc alapján gyártott Rosomak 8x8-as gyalogsági harcjárműveket is.

A lengyel különleges erők elismerést szereztek mind Irakban, mind Afganisztánban: méltán, hiszen a szövetségessel teljesen egyenértékű, magasan képzett lengyel katonák számos veszélyes akcióban vettek részt.

CSEHORSZÁG

A 21 ezer fős aktív katonával és közel nyolcezer polgári alkalmazottal rendelkező cseh haderő a GDP 1,08 százalékával gazdálkodhatott 2013-ban. A szárazföldi haderő alapvető fegyverzete a hazai modernizáción átesett T-72M4CZ harckocsi, a BVP-2 lövészpáncélos és a cseh igényeknek megfelelően átalakított, Ausztriából vásárolt Pandur II 8x8 CZ páncélozott csapat szállító jármű, amelynek RCWS-30 tornyába az ATK MK 44 30 milliméter ürméretű gépágyú mellé két RAFAEL Spike-LR irányított páncéltörő rakéta indítókonténer is elhelyezhető. A járműcsalád felderítő, pa-

rancsnoki, sebesültmentő és műszaki mentő változatát is hadrendbe állították.

A cseh légierő eszköztára, hazánkhoz hasonlóan, a JAS-39 Gripenre épül. A 12 együléses és a két kétüléses vadászbombázóval együtt a saját fejlesztésű és gyártású L-159A ALCA könnyű csapásmérő repülőgépek, valamint a Mi-171S taktikai szállítóhelikopterek is szolgálnak a haderőnemenél. A Gripenek 2015-ben lejárató lízingszerződését nemrég meghosszabbították, így a típus újabb 14 évig repülhet cseh felségjelzessel.

SZLOVÁKIA

Északi szomszédunk hadereje – amelyben 16 ezer aktív katona szolgál – a hazai járművek és fegyverek mellett jellemzően a volt Szovjetuniótól vásárolt eszközöket használja. Alapfegyverzetebe tartozik a T-72M1 közepes harckocsi, illetve a BVP-1 és BVP-2 láncfalpas gyalogsági harcjármű-család, valamint az OT-90 8x8-as gumikerekes páncélozott csapat szállító harcjármű. A haderő gerincét az 1. és 2. gépesített lövészdandár adja, amelyek Topolcany (Nagyatpolcsány) és Prešov (Eperjes)

Prešov melletti repülőtérről üzemelő helikopterezred Mi-17 LZPS és Mi-17M típusai jelentik. A térség legütőképesebb légvédelmi rendszerét illetően érdemes megemlíteni, hogy a Nitra (Nyitra) közelében települt légvédelmi rakétazred a hazánkban is ismert SA-6 Gainful (2K12 Kub 2M) mellett az SA-10B Grumble (S-300 PMU) légvédelmi rakétarendszert is hadrendben tartja.

MAGYARORSZÁG

A Magyar Honvédség létszámát 29 700 főben határozzák meg a parlament alkotott jogszabályok. A szárazföldi haderő haditechnikája alapvetően a volt szovjet eszközökre épül: a T-72M1 közepes harcjármű áll hadrendben. Az elmúlt években, a honvédségi gépjárműprogram keretében a Rába H sorozatú, NATO-követelményeknek megfelelő 4x4, 6x6 illet-

helyőrségekbe települtek. Közvetlenül a vezérkar alá tartozik az 5. Jozefa Gabčíka különleges műveleti ezred, amely a NATO Althea-missziója mellett az ISAF kötelékében, Afganisztánban is komoly szerepet kapott.

A szlovák légierő legnagyobb harc-

képességű típusa a MiG-29AS és a kétüléses UBS vadászbombázó, amelyeket a Sliac (Szilács) repülőterén működő vegyes ezred repüli a kiképzésre használt L-39CM és L-39ZAM Albatroszok mellett. A forgószárnyas képességet a

ve 8x8 kerékképletű terepjáró tehergépkocsikkal modernizálták a szárazföldi szállítókapacitást. A páncélozott fülkés Rábák Afganisztánban is szolgáltak. A magyar légierő JAS-39EBS HU Gripen vadászbombázó repülőgépei a 21. század követelményeit is kielégítik. A gépekkel nem csupán hazánk, hanem Szlovénia légtérét is oltalmazzák, s 2014-ben a NATO-felajánlásokra alapozó balti légi rendszeti feladatok ellátásába is bekapcsolódnak. A légi szállítási képességeket a Szolnokon működő szállítóhelikopterzászlóalj Mi-8 és Mi-17 helikopterei jelentik, kapacitásukat a Kecskeméti repülő An-26 két hajtóműves turboprop szállító repülőgépek egészítik ki.

MUNKÁBAN A MENTOROK

Megérkezett az afganisztáni Shindand Légibázisra a Magyar Honvédség Mi-17 Légi Tanácsadó Csoportjának 8. váltása. Az új kontingens állományával az előző váltás tagjai részletesen ismertették azokat az oktatási-eljárási rendeket, amelyeket az amerikai fél vezető nemzetként elvár a magyar mentoroktól az afgán helikoptervezetők, fedélzeti technikusok, illetve légi lövészek képzése során. Az elméleti, illetve a szimulátoros felkészítést gyakorlati repülőkiképzések, illetve a vezető nemzet oktatóival történő ellenőrző repülések követték. Miután az amerikai fél bevetésre készsé (Mission Ready) nyilvánította a kontingens repülőállományát, az új váltás teljes joggal átvette és megkezdte a mentorálási feladatokat végrehajtását.

MH Mi-17 AAT-8

Mind a mentorálás, mind pedig a saját kiképzettségi szint fenntartása területén bővelkedtek közös kiképzési feladatokban az idei év első hetei az Afganisztánban szolgáló MH Műveleti Tanácsadó Csoport második váltása (MTCS-2) számára. Az MTCS az MH Nemzeti Támogató Elem állományával közösen végrehajtott lögyakorlat mellett közös fegyvermesteri tanfolyamot is tartott az afgán biztonsági erők (ANSF) számára. Mivel az északi régióban az ISAF kötelékéből más nemzetnek nincs kellő szakértelme az orosz fegyverek alkalmazásához, a magyar kontingens kapott felkérést az afgán készenléti rendőrség, a határőrség és az északi régióban szolgáló rendőrség tagjainak alapfokú fegyvermesteri felkészítésére.

MTCS-2

KÖZÖS KIKÉPZÉSEK

Az MH EUFOR Kontingens következő, tizenötödik váltásának magyarországi felkészítése előtt a kontingens leendő parancsnoki állománya szemrevételezést tartott a bosznia-hercegovinai műveleti területen és a Butmir táborban. Az elsősorban az MH 5. Boeckai István Lövészdandárra épülő váltás parancsnokai megismerkedtek a békeműveleti feladatok sajátosságaival, a rájuk váró munka- és életkörülményekkel. A látogatás során találkoztak az egyéves külszolgálatának befejezéséhez közeledő rangidős nemzeti képviselővel, Szpisják József dandártábornokkal, az EUFOR törzsfőnökével, illetve utódjával, Szűcs András dandártábornokkal is.

Kép és szöveg Szabó Ferenc főhadnagy

SZEMLE A BUTMIR TÁBORBAN

SZÜLETÉSNAP SZARAJEVÓBAN

Bár még csak néhány hete kezdtek meg szolgálatukat az MH EUFOR Kontingens 14. váltásának katonái, már túl vannak az első ünnepeken. Több katonának a családjától távol, a misszió alatt esedékes a soron következő születésnapja, melyet a művelési területen a kontingenssel együtt, közösen ünnepelnek úgy, ahogy az egy nagycsaládban illik. Az év első hónapjaiban születésnapjukat ünneplő katonákat Szpisják József dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke, rangidős nemzeti képviselő meghívta az irodájába is, ahol köszöntésük után az ünnepeltek a közös fotó kíséretében még egy emléklapot is kaptak a jeles nap alkalmából.

Kép és szöveg Szabó Ferenc főhadnagy

Az MH KFOR Kontingens magyar összekötő és megfigyelő csoportjának (LMT) tagjai a kontingens tolmácsaival együtt a legeludogottabb koszovói falvak iskoláiba is rendszeresen ellátogatnak, hogy eljuttassák a gyerekekhez a KFOR FOR YOU című magazinját. Az angol és albán nyelven írt havilap túl azon, hogy segíti az iskolások nyelvtanulását, a korosztály érdeklődésére számot tartó témákról, filmekről, zenekarokról szóló cikkei révén is meglehetősen egyszerű a gyerekek körében. Az LMT tagjait a látogatások alkalmával az iskolák vezetői első kézből informálják az intézmények működéséről, a felmerülő problémákról.

Kép és szöveg: Papp Béla főhadnagy

KFOR FOR YOU

PORTUGÁL TŰZPRÓBA

Az MH KFOR Kontingens tizedik váltásával a koszovói műveleti területre érkező magyar békefenntartókra szinte azonnal komoly próbatételek vártak, a magyarokkal egy zászlóaljban szolgáló portugálok ugyanis hadszíntéri oktatást és gyakorlatot szerveztek számukra. A magyar „Charlie” lövészázad katonái többek között megismerhették a „fire phobia” portugál változatát, vagyis azt, hogy milyen az, amikor „portugál rosszfiúk” támadják palackokkal és Molotov-koktélokkal a békefenntartókat. Bár a tűziszony leküzdésére itthon is kiképeztek minden katonát, a művelési területen ezt meg kellett ismétlni, hiszen ez a képesség része a teljes műveleti készenlét elérését bizonyító gyakorlatnak.

Kurucz Gergő százados

KALÓZVADÁSZ MINIHÉLIKOPTER

Első európai haditengerészeti exportkeretét könyvelheti el az osztrák Schiebel. Az olasz haditengerészet egy Camcopter S-100 távolról irányított helikoptert vásárolt. A 200 kilogramm felszálló tömegű, robbanómotoros meghajtású repülőgép 6 órán keresztül maradhat a levegőben.

A Camcopter S-100-as egy Westcam MX-10, nappal és éjjel is használható kamerarendszerrel végzi a felderítést, a felderített célpontokat a Shine Micro automatikus azonosító rendszerével ellenőrzik. Ezt a forgószárnyast kifejezetten a kalózvadász feladatok végrehajtásának támogatására szereztek be. Egy Camcopter S-100-as még 2012-ben, az ITS BERSAGLIERE fregatt fedélzetéről hajtott végre próbapilészeket, amelyeket 2013-ban további tesztrepülések követtek.

shephardmedia.com

FÖLDRE PARANCSONT TANKEREK

Idén, február 12-én, ideiglenesen letiltották a Brit Királyi Légierőnek „dolgozó” Voyager szállító és légi utántöltő repülőgépek repüléseit. Az ok: február 9-én egy, Afganisztánból, Camp Bastion repülőtéréről Nagy-Britanniába, a

Brize Norton légitámaszponton tartó, 181 katonát szállító Voyager Törökország felett, 11 kilométeres magasságban, robotpilótával repülve, minden előjel nélkül közel egy kilométert süllyedt fél perc alatt. A gép elölvígyázatosságából egy török légitámaszponton szállt le, ahol a baleset során megsérült katonákat is ellátták. A légierő, a gépet üzemeltető Air Tanker konzorcium és a brit légügyi hatóságok vizsgálatot indítottak, melynek végéig a típus nem szállhat fel.

raf.mod.uk

LEHETŐSÉGEK INDIÁNAK

Miután a korrupciós botrányok és az elindult büntetőjogi eljárások miatt India felmondta az Agusta Westland AW 101 igen fontos személyeket szállító változatának rendszerítéséről szóló szerződést, az ország légierője négy lehetőség közül választhat. A nyolc, VVIP-változatú Mi-8-as helikopter 30 éves üzemideje hamarosan lejár, modernizációjuk és 4 éves üzemidő-meghosszabbításuk az egyik lehetőség. A másik, talán legegyszerűbben kivitelezhető lehetőség az új Mi-17v5 szállító gépek egy részének átépítése a feladatnak megfelelően.

A harmadik, egyben leghosszabbnak ígérkező folyamat az új tender kiírása lenne, míg a negyedik változat civil VVIP-helikopterek bérlését irányozná elő. A döntés sürgető, hiszen az eddig erre a célra használt Mi-8-asok hamarosan kirepülnek üzemidejüket.

indianexpress.com

KONGÓI HARCKOCSIBESZERZÉS

Az ukrán állami fegyverexportőr vállalat, az Ukrspecexport bejelentette: 50 modernizált T-64BV1 változatú közepes harckocsit értékesítettek a Kongói Demokratikus Köztársaságnak. Az eddig feleslegként tárolt T-64-eseket Ukrajnában nagyjavítják és modernizálják. A program a T-64BM Bulat változatra épül, annak is a T-90-es egyes rendszereivel kiegészített továbbfejlesztéséről lesz szó. Az ukrán cég szerint a T-64BV1-esek harcértéke jóval meghaladja majd a T-72-esekét is. Az üzlet értéke eléri a 11 millió dollárt. Az alacsony, harckocsinként alig 200 ezer dolláros vételár mögött az az üzleti megfontolás állhat, hogy keresletet teremtenek az eddig piacképtelen T-64-esek modernizálására és hadrendbe állítására, elsősorban a fejlődő országokban.

BMPD

TIZENHETEN A VERSENYBEN

Nem kevesebb, mint 17 külföldi és lengyel haditechnikai cég jelentkezett be a lengyel védelmi minisztérium könnyű harckocsik és páncélozott szállító járművek beszerzéséről szóló felhívására. A lengyel OBRUM, a PCO S.A., a KenBIT, a Huta Stalowa Wola, a WB Electronics, az Etronika, a ZM Tarnow, az IMS-Griffin, az M.K. Szuster, az Aycom és a Radiotekhnika Marketing mellett olyan ismert nevek is jelentkeztek, mint a brit BAE Systems, a francia Nexter és a Thales, a német Rheinmetall, a PSM Projekt System & Management, a Rheinmetall és a Krauss-Maffei Wegmann közös vállalkozása, valamint a svéd Saab. A prototípusoknak két-hónapos tárgyalássorozat után, 2016-ra kellene elkészülniük. A lengyel hadsereg 300, legfeljebb 35 tonnás harckocsival váltaná le a még meglévő T-72-eseit.

defensenews.com

ROMÁNIÁBA KÖLTÖZIK EGY AEGIS

A Lockheed Martin szárazföldi felhasználásra áttervezett Aegis rendszerének tesztüzlete hamarosan Romániába kerül. A New Jersey állambeli Moorestown városában működő tesztüzem területén egy háromemeletes, az Aegis-rendszerrel felszerelt cirkáló és rombolók felépítményére erősen hasonlító épületben végeztek kísérleteket és méréseket az eredetileg haditengerészeti, repülőgépek és ballisztikus rakéták elleni rakétarendszerrel. Az európai rakétavédelmi rendszer részeként Romániában felállítandó első Aegis Ashore-rendszer Dél-Európát védi majd, 24 SM-3 Block IB elfogó rakétával. A tervet ez követi majd egy lengyelországi Aegis Ashore-rendszer, s a rakétákat is a nagyobb teljesítményű SM-3 Block IIA-ra cserélik majd.

defensenews.com

HARC A HAJÓKÉRT

Három hajóépítő vállalat maradt versenyben az amerikai parti őrség 25 hajóegységének megrendeléséért. A 10,8 milliárd dollárosra becsült beszerzés során a partoktól távolabb járőröző kuttereket vásárol a Pentagon. A versenyben maradt három amerikai cég, a Bollinger Shipyards, az Eastern Shipbuilding és a General Dynamics Bath Iron Works leányvállalata egyaránt 22-22 millió dollár támogatást kap a tervezés folytatására, a fejlesztési munkálatokra.

A jelenlegi tervek szerint a 2016-os pénzügyi évben kiválasztott győztes építheti meg a prototípust, 10 újabb hajóegységre szóló opció mellett. A kísérleti és -vízkiszorítású kutterekkel egyaránt lát el kutató-mentő, bűnüldözési és védelmi feladatokat a parti őrség.

defenseindustrydaily.com

VÉDELEM A TENGERRŐL

Február 11-én a spanyolországi Rota kikötőjébe érkezett az amerikai haditengerészet USS DONALD COOK (DDG-75) Arleigh Burke-osztályú rombolója. A továbbfejlesztett Aegis lég- és rakétavédelmi rendszerrel felszerelt hajó az első abból a négy rombolóból, melyet a NATO 2010-es konferenciájának határozata alapján Európában, a Földközi-tenger térségében állomásoztat majd az amerikai fél. A többi három, azonos osztályba tartozó romboló 2016-ig települ át Rotába. A hajók más műholdas és szárazföldi felderítőrendszerekkel együttműködve biztosítják Európát az esetleges ballisztikusrakéta-támadás ellen. Moszkva a rendszer kipróbálását fenyegetésnek érzékeli.

nato.int

OLIMPIA, BEBIZTOSÍTVÁ

Két, a Fekete-tengerre érkezett amerikai hajóegység is szerepet vállalt a Szocsi-ban megrendezett 2014. évi téli olimpiai játékok biztonságának garantálásában. Nem véletlenül: 230 amerikai sportoló és kísérő is részt vett a sporteseményen. Az amerikai haditengerészet földközi-tengeri 6. flottájának zászlóshajója a USS MOUNT WHITNEY parancsnoki hajó és a USS TAYLOR (FFG-50) Oliver Hazard Perry-osztályú fregattja Oroszországgal szorosan egyeztetve hajózott a helyszínre. A hivatalosan a baráti és szövetséges országokkal közös kiképzést folytató, kapcsolatokat erősítő hajók képesek lettek volna az amerikai vagy más állampolgárok kimenekítésére egy esetleges válsághelyzetben.

navy.mil

A HM HADFELSZERELÉSI ÉS VAGYONFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY TÁJÉKOZTATÓJA A LAKÁS-TAKARÉKPÉNZTÁRAKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÁLTOZÁSÁIRÓL

A főosztályunk szakterületi javaslatára és a honvédelmi tárca törvénymódosítási kezdeményezésére 2014. január 1-jén hatályba lépett a lakás-takarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (továbbiakban: LTP) módosítása, amely ki-
szélesítette a megtakarítás állami támogatással történő lakáscélú felhasználását.

Mi a lakás-takarékpénztári megtakarítás?

A lakás-takarékpénztári megtakarítás gyakorlatilag egy lakáscél elősegítésére nyitott számla, amelyet a magyar állam – a törvényben előírt felhasználás esetén – az éves befizetés 30%-ával, de legfeljebb 72 ezer forinttal egészít ki számlánként.

Milyen célra használható fel az LTP-megtakarítás?

Az LTP-törvény korábbi szabályai alapján jellemzően lakásvásárlás, -építés, -felújítás és -korszerűsítés céljára, valamint lakáscélú hitelek elő- és végtörlesztésére lehetett felhasználni a megtakarítást, állami támogatással kombinálva.

A HM által szorgalmazott módosításnak köszönhetően a megtakarítás felhasználhatóvá válik:

- pénzügyi lakáslízing elő- és végtörlesztésére;
- pénzügyi lízing esetén a lakás felújítására, korszerűsítésére, infrastrukturális fejlesztésére;
- pénzügyi lízingszerződés megkötése esetén az előírt önerő befizetésére;
- árfolyamrögzített hitelek esetén a gyűjtőszámlahitel elő- és végtörlesztésére;
- lakáscélú hitelt kiváltó hitelek elő- és végtörlesztésére.

Miért fontos mindez a honvédségi alkalmazottak számára?

A módosítás azon túl, hogy a lakáscélú államilag támogatott felhasználás bővítésével mindenki számára új lakásmegoldási lehetőségeket biztosít, különösen fontos jelentőséggel bír azon honvédségi alkalmazottak számára, akik pénzügyi lízing keretében oldották vagy oldják meg lakhatásukat. A honvédségi lakhatási támogatás (albérlési díj hozzájárulás) mellett ugyanis a pénzügyi lízingszerződésekbe így újabb állami támogatás vonható be az LTP-megtakarítással. Ezáltal a lízingszerződés futamideje lerövidíthető, a jogviszonyban a törlesztési feltételek a lízingbe vevő számára kedvezően módosulhatnak. A honvédelmi tárca és az OTP Bank együttműködésében részt vevő, pénzügyi tanácsadói és közvetítői feladatokat ellátó Alpha Premium Kft. (e-mail: info@appk.hu, tel.: 06-1-225-0170, mobil: 06-30-408-6847) vállalja, hogy valamennyi, lízinggel rendelkező honvédségi alkalmazott számára a fentiekben a segítséget megadja.

Mindennek rendkívüli jelentősége azok számára van, akik korábban deviza-elszámolási pénzügyi lízingszerződést kötöttek, de az árfolyamváltozás miatt a havi törlesztőrészeik megemelkedtek. Ez esetben a Magyarország kormánya által megteremtett árfolyamrögzítéssel élve és az árfolyamrögzítés révén keletkező havi megtakarítás LTP-be történő „beforgatásával” csökkenhetnek a havi törlesztési terhek, hiszen az LTP-megtakarítás, állami támogatással kiegészülve akár jelentős – megtakarítástól függő – előtörlesztést tehet lehetővé. (Az előtörlesztés minden esetben a tőketartozás csökkentését jelenti, azaz előtörlesztés esetén a későbbi kamatterhek is enyhíthetőek.)

Az LTP-t illetően a honvédségi alkalmazottak mindezen túl különleges kedvezményeket élveznek, ugyanis a Honvédelmi Minisztérium és az OTP Bank között létrejött megállapodás alapján új, ún. „Honvédségi LTP” került kidolgozásra. Ennek keretében LTP-szerződés akár számlanyitási díj megfizetése nélkül is köthető.

Fontos információ, hogy az új felhasználási lehetőségek a már megkötött LTP-szerződésekre is vonatkoznak. Bízom abban, hogy a törvény módosításával sikerült további segítséget nyújtani a lakásügyük megoldásához. Kérem, hogy a „Honvédségi LTP”-t illetően forduljanak bizalommal az OTP Bank és az Alpha Premium Kft. munkatársaihoz.

Amennyiben a fentiekkel kapcsolatban további információra van szükségük, forduljanak a HM Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztályhoz. (A programmal kapcsolatban kijelölt munkatársunk: dr. Ecsedi László őrnagy, tel.: 06-1-474-1151, HM: 21-525, mobil: 06-30-515-1595, e-mail: ecsedi.laszlo@hm.gov.hu).

Dr. Pogácsás Imre ezredes, főosztályvezető

ÖSSZEKOVÁCSOLÁSI GYAKORLAT

A tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. harckocsi-zászlóaljának katonái meglehetősen szeszélyes februári időjárás viszonyok között Szomódon, a helyőrségi gyakorlóterén, kezelőszemélyzet-összekovácsolási gyakorlatokkal folytatták kiképzésüket. A kezelőszemélyzetek főként a harckocsiban, illetve harckocsi géppárban végrehajtandó menet- és menetbiztosítási, támadási, védelmi, illetve nyugásbiztosítási feladatokat sajátították el. A kiképzés fontos és látványos elemeként került sor az aknamezőn történő átjáróvíztársa; az egyik T-72-es harckocsi az orrára szerelt speciális eszköz segítségével forgatta ki az útjába telepített aknákat a földből.

Honvedelem.hu; fotó: R. T.

ALTISZTJELÖLTEK GYÖRBE

Megkezdték három hónapos csapatgyakorlatukat a leendő altisztek Győrött, az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétazrednél. Az MH Altiszti Akadémia kétéves modulrendszerű képzésében részt vevő, légvédelmi rakétaszakos, má-

sodéves hallgatók mellett – egy haditechnikai bemutató erejéig – az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár altiszti alaptanfolyamot végző koronaörei is megismerkedhettek a győri alakulat rendszeresített technikai eszközeivel. A hallgatók ez alkalomból megtekintették a kis hatótávolságú Kub légvédelmi rakétarendszer és a közeli hatótávolságú Mistral légvédelmi rakétarendszer vezetési pontját és rakéta-indítóállványát is.

Sályi Gergő tőrzsőrmester

MISSZIÓS FELKÉSZÜLÉS

Az MH 25. Klapka György Lövészdandárnál megkezdődött az MH KFOR Kontingens következő, 11. váltásának felkészítése. A székesfehérvári MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóaljtól érkezett kiképzők szakmai irányítása mellett a leendő békefenntartók többek között megismerték a 93M vegyivédelmi védőruha és a hozzá tartozó gázálarc szakszerű használatát, gyakorolták a védőfelszerelések fel- és levételét, továbbá el-sajátították az ICAM típusú vegyivédelmi jelzőköszülék, illetve az IH-95-ös sugárszint- és szennyezettség-mérő kezelését is.

Kép és szöveg: Petrovics Renáta

HAZAI PÁLYÁN

Kézigránátobás, pisztoly- és gépkarabély-lövészet is szerepelt az MH Bakony Harckiképző Központ (MH BHK) úgynevezett blokkosított kiképzésének programjában, amelynek az volt a célja, hogy a várpalotai alakulat katonái is fel tudjanak készülni a katonai alapfeladatok ellátására, valós harcászati körülményeket megközelítő helyzetekben. Mivel az MH BHK kezelésében lévő lö- és gyakorlótereken általában a haderő más alakulatai tartanak kiképzést és gyakorlatokat, a harckiképző központ csak bizonyos időközönként és blokkosított formában tudja végrehajtani katonáinak felkészítését.

Kálmánfi Gábor; fotó: MH BHK

Táborfalván bonyolították le az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszióban (UNFICYP) részt vevő magyar kontingens soron következő váltóállományának zárógyakorlatát. Az állomány tagjai – a missziós feladatrendszernek megfelelően – egy számukra kijelölt ütközőzónában felügyelték a szemben álló felek tevékenységét. A gyakorlat során a békefenntartók folyamatosan üzemeltették a szektor- és szakaszparancsnoki munkahelyeket, járőrrajokat állítottak fel, valamint egy szimulált incidens kezelését is bemutatták. A tervek szerint a kontingens tagjai március közepén, két váltásban utaznak majd Ciprusra.

Honvedelem.hu; fotó: Galovtsik G.

UNFICYP-ZÁRÓGYAKORLAT

HÍD ÉPÜLT SZENTESÉN

Hatvan tonna teherbírású, 45,1 méter hosszú kombinált hidat építettek az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred alacsonyvízi hídépítő századának katonái az alakulat gyakorlóterén. Az egy nyompálya-blokkos alacsonyvízi fahíd és a TMM-3 típusú nehéz hídrakókészlet összeszerelése során két különböző típusú hidat kellett egybeépíteni; a műszaki katonáknak ilyen kihívással viszonylag ritkán kell szembenézniük. Bár a hídépítésre nem épp a legideálisabb időjárás körülmények között került sor, a század gond nélkül oldotta meg ezt a speciális műszaki feladatot is.

Honvedelem.hu

KÖZÉPPONTBAN UKRAJNA

Az Ukrajnában kialakult helyzet és az Észak-atlanti Szövetség védelmi képességeinek fejlesztése határozta meg a NATO legutóbbi védelmi miniszteri tanácskozásának napirendjét. Sajtótájékoztatóján Anders Fogh Rasmussen NATO-főtisztár kijelentette: ma Ukrajna a legfontosabb biztonságpolitikai kérdés Európa számára. Hende Csaba honvédelmi miniszter a tanácskozást követően adott nyilatkozatában úgy fogalmazott: Magyarország a közös hírszerzési, megfigyelési és felderítési képességek fejlesztésében, illetve az egészségügyi személyzet képzésében közvetlenül is érdekelt. A tárcavezető elmondta: a visegrádi országok az általuk létrehozott közös EU-harcsoport vizsgagyakorlatát összekötik a NATO 2015-ös Trident Juncture elnevezésű hadgyakorlatával, és Magyarország ehhez kapcsolódóan egy saját gyakorlatot is tart majd.

Honvedelem.hu és MTI

TÁBORI LEKÉSZI JUBILEUM

Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára részt vett a tábori lelkézési szolgálat újbóli megalakulásának huszadik évfordulója alkalmából Budapesten, a Stefánia-palotában rendezett ünnepi állománygyűlésen. A felekezetek közös ünnepése során beszédet mondtak egyebek mellett hangsúlyozták a katona és a lelkész közötti kapcsolat fontosságát az itthon, békeidőben, illetve a háborús övezetekben szolgálók életében egyaránt. Az ünnepségen az államtitkár emléklapokat adott át mindazoknak, akik a tábori lelkézési szolgálat alapjait, működésének feltételeit megteremtették, tevékenységét segítették és támogatták.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

LOGISZTIKUSOK ÁLLOMÁNYGYŰLÉSE

Pénzügyi-logisztikai tevékenységet folytatni, beszerzések előkészítését, átvételét intézni, minőségi kontrollt végezni nem egyszerű feladat, különösen napjainkban, egy új szervezetben nem az. Ezt dr. Benkó Tibor vezérezredes mondta Budapesten, az MH Logisztikai Központ értékelő-feladatszabó állománygyűlésén. A Honvéd Vezérkar főnöke beszédében köszönetet mondott a központ dolgozóinak az elmúlt időszakban végzett áldozatos munkájáért. Kiemelte: az állománynak rendkívül feszített ütemben kellett végrehajtania a feladatait, a korábbinál hatékonyabban működő szervezet létrehozását.

Draveczki-Ury Ádám; Fotó: Dévényi Veronika

ATTASÉK LÁTOGATÁSA

Szakmai csapatlátogatáson vettek részt a Budapesti akkreditált katonai attasétestület tagjai Debrecenben, az MH 5. Bocskai István Lövészdandárnál, illetve az alakulat Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóaljánál. A vendégeket Polyák András alezredes, az alakulat törzsfőnök-helyettese fogadta és tájékoztatta az egység történetéről, eredményeiről, missziós sikereiről. A katonai attasék a rendszeresített lőfegyvereket, illetve felderítőeszközöket is megtekintették, majd felkeresték a város nevezetességeit. Programjuk másnap a Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskolában és Kollégiumban tett látogatással ért véget.

Ferenczi János; Fotó: Galovtsik G.

INFORMATIKUSOK ELISMERÉSE

Az informatikai szolgálat napja alkalmából ünnepséget tartottak az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárnál. A rendezvényen a Magyar Honvédség szakemberei mellett ott voltak az informatikai támogatásban részt vevő civil partnerszervezetek képviselői is. Az ünnepségen felolvasták a Honvéd Vezérkar főnökének köszöntő-, a katonai informatikusok mindennapi áldozatos munkáját, kimagasló eredményeit méltató, a szolgálati ág fejlesztéseiről is szóló levelét. Az eseményen a szolgálat kiemelkedően teljesítő szakemberei elismeréseket vehettek át.

Csorba Katalin főhadnagy

Fotó: Szabó Lajos zászlós

RÁDIÓTECHNIKAI CSAPATOK NAPJA

Sorsdöntő időszak kezdődik idén a technikai generációváltás előtt álló MH 54. Veszprém Radarezred életében – hangzott el a rádiótechnikai csapatok napja alkalmából Veszprémben megrendezett ünnepi állománygyűlésen. A Honvéd Vezérkar főnöke a program során ismertetett köszöntőlevelében egyebek mellett hangsúlyozta: a NATO-radarprogram keretében hazánk – a kor technológiai színvonalán álló, háromdimenziós radarok telepítésével, üzemeltetésével – a szövetségi rendszerben megvalósuló integrált légtérvédelem szerves része lesz. Az állománygyűlésen elismerések átadására is sor került.

Kálmánfi Gábor

G.I. Joe-nak
akárhoz fájhat

AZ IDEÁLIS BETEG

MAGYARORSZÁGON EGYEDÜLÁLLÓ KLINIKAI DEMONSTRÁCIÓS EGYSÉGGEL BŐVÜLT AZ MH EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT HONVÉDKÓRHÁZ. AZ ÚJ TÍPUSÚ KÉPZÉSI CENTRUMBAN GYAKORLATKÖZPONTÚ, HASZNOS ÉS ALKALMAZHATÓ TUDÁS SZERZHEKŐ MAJD.

A létesítmény ünnepélyes átadásán Hende Csaba honvédelmi miniszter hangsúlyozta, hogy a honvédkórház a katona-egészségügyi felkészítés mellett már eddig is fontos szerepet töltött be a teljes magyar egészségügyi képzésben. A szaknyelven skill-labornak nevezett oktatási egységben felkészített katona-egészségügyi szakemberek szükség esetén, a harcatereken, a válságövezetekben, a különféle missziókban is megállják majd a helyüket, de az új létesítmény a magyar egészségügy egyéb területein dolgozók felkészítését is szolgálja majd.

A skill-labor modell hatékonysága abban rejlik, hogy elméleti tudásra alapozott szimulációs gyakorlatok egymásra épülő sorozatával készítik fel a tanulókat a valós körülményekre, a betegek ellá-

tására. A most átadott laborban évente közel 1000 orvos, orvostanhallgató, szakkolgozó, közép- és felsőfokú egészségügyi szakképzésben részt vevő hallgató kaphat kiképzést. Az újabb és újabb gyógyító eljárások, módszerek gyakorlati elsajátítását is segíti az újszerű szimulációs oktatási módszer, hiszen a modell folyamatosan bővíthető és modernizálható. Az oktatás tematikája a valós gyógyító munka követelményrendszeréhez hasonlóan, szigorú szakmai szabályok szerint épül majd fel. A projekt célja, hogy a skill-labor egyaránt megfeleljen a helyi speciális, katona-egészségügyi követelményeknek, illetve az országos szintű civil egészségügyi szakképzési igényeknek.

Az első magyarországi kísérleti klinikai demonstrációs egység a honvédkórházban

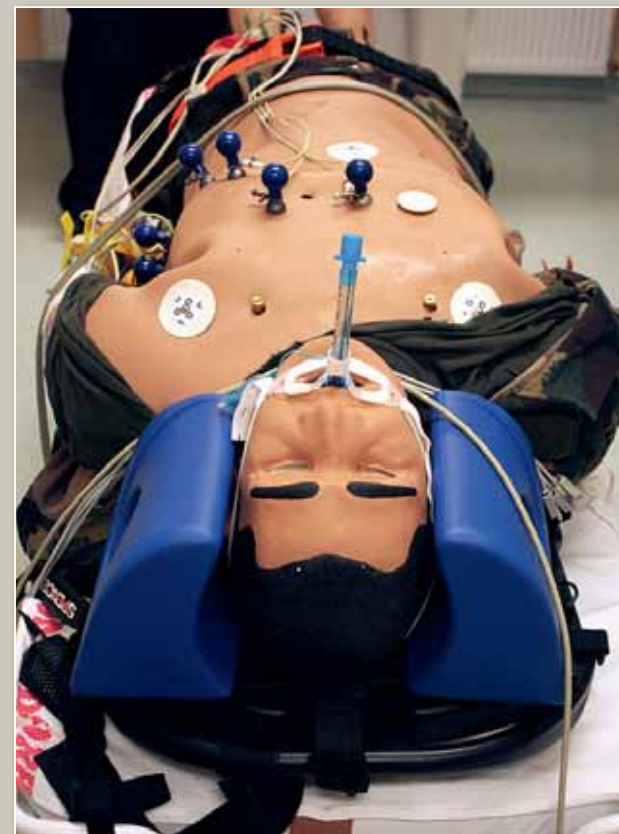
Dr. Pápai Tibor őrnagy

MAGYAR HONVÉD

egészségügy, valamint a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezet-fejlesztési Intézet (GYEMSZI) szakmai együttműködésében valósult meg. A közös projekt modellként állítható az egészségügyi szakképzést folytató valamennyi képzőhely számára, a tervek szerint követendő példaként is szolgál majd három újabb skill-labor felállításához, a régiós rendszer kiépítéséhez. A szakmai együttműködés mellett a beruházás finanszírozási feltételei is ösztözfogás eredményeként teremtődtek meg: a HM EI Zrt. 32 millió, az MH Egészségügyi Központ és a GYEMSZI 15-15 millió forinttal járult hozzá az új egység felállításához, amely a honvédkórház alagsorában található, 240 négyzetméter összterületű, használaton kívüli ruhatár helyét foglalta el.

Persze, csupán milliókkal, felesleges négyzetméterekkel általában nem lehet figyelemreméltó eredményt elérni – a vállalkozás sikerének ezáltal is nélkülözhetetlen kelléke volt az akarat és az emberi tényező. A honvédkórház vezetése a meglévő anyagi nehézségek ellenére akarta ezt a pluszfeladatot, vagyis támogatta a házon belüli skill-labor mielőbbi létrehozását. Ami pedig az emberi tényezőket illeti, e tekintetben alighanem dr. Pápai Tibor őrnagy, a sürgősségi betegellátó centrum vezető ápolójának is elvitatathatlan érdemei vannak; kitarása, jó értelemben vett lobbizó tevékenysége, és nem utolsósorban, szakértelme alapozta meg a sikert.

A klinikai demonstrációs egység szakmai irányítása is az őrnagy feladatai közé tartozik. A beosztásig vezető úton, vagyis a honvédkórházban eltöltött több mint 20 év alatt elsajátította a sürgősségi betegellátás és a szakápolói munka minden fortlyát, úgymond, a saját bőrén tapasztalhatta meg a gyakorlati képzés fontosságát. Nem csoda hát, ha kezdetől fogva szívügyének tekintette a demonstrációs termi képzés lehetőségének megteremtését, e képzési forma minél hatékonyabb kihasználását. Megtélés szerint anno, egészségügyi szakközépiskolás korában még megfelelő hangsúlyt helyeztek a tantervben az elméleti képzési formára, ám az utóbbi évtizedekben az egészségügy és a képzési rendszer átszervezése során fokozatosan háttérbe szorult a demonstrációs gyakorlati oktatás. Mint mondta, az iskolai tanulmányok befejezése után szerencséjére a honvédkórházban olyan kö-

zege került, ahol a gyakorlatközpontú képzés prioritást élvezett. Ő pedig a gyakorlati tapasztalat és tudás mellett az elméleti ismeretek fejlesztéséről sem feledkezett meg, folyamatosan képezte magát, tudományos munkába kezdett, PhD-fokozatot szerzett, és sokadik megbízatásaként ma már a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának adjunktusaként tanít. Talán fölösleges is említeni, hogy egyetemi oktatóként az aneszteziológiai és intenzív terápia, valamint a sürgősségi medicina oktatásában is a demonstrációs képzés a kedvenc témaköre, és a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen megszerzett tudományos fokozatát is közzvetve ennek a szívügyének köszönheti. Értekezésében ugyanis az egészségügyi tisztiek és al tisztiek katona-egészségügyi ismeretei-

nek és képességeinek fejlesztési lehetőségeit, egyebek mellett a demonstrációs termi képzés fontosságát, a skill-labor modell előnyeit taglalta. Az ügy mellett elkötelezettségének, illetve hozzáértésének elismeréseként néhány éve felkérték, hogy a GYEMSZI szaknácádójaként országos szinten is koordinálja az akkor még igen csak kezdeti stádiumban lévő skill-labor projektet. Örömmel és azzal a feltétellel tett eleget a felkérésnek, hogy az első ilyen demonstrációs egység a honvédkórházban valósuljon meg. 2012-ben még konkrét lehetősége nyílt a lobbizásra: a GYEMSZI ekkor újra életre hívta az országos ápolói versenyt, amelynek szakértői megbízatását azzal a kikötéssel vállalta el, hogy a gyakorlati feladatok helyszíne a honvédkórház legyen. Mint utóbb

kiderült, ennek a kórházi megmértetésnek a tapasztalatai adták meg az utolsó lökést az első hazai klinikai demonstrációs egység létrehozásához. A versenyen ugyanis képviseltette magát a parlament egészségügyi bizottsága és ott volt az ápolási szakma számos vezetője is. A döntéshozó szakemberek a látottak alapján kénytelen-kelletlen szembesültek azzal a ténnyel, hogy a jövő ápolóinak gyakorlati felkészültsége nincs arányban az elméleti ismereteikkel. Képletesen szólva: az ápolók gyakorlati képzésében is sürgősségi el látásra van szükség.

Az elhatározást tették követték, az érintett szakemberek bevonásával létrejött egy skill-munkacsoport, megkezdődött az ismeretgyűjtés, a tervezés, az új létesítmény személyi és technikai feltételeinek előkészítése és megteremtése. Mivel a honvédkórház egyetemi oktatóintézmény, a magasán képzett szakoktatói háttér rendelkezésre állt, a humán erőforrás ésszerű átcsoportosításával nem kellett új státusokat sem létesíteni a labor működtetéséhez. Szintén a költséghatékonyság jegyében – a kórház bizonyos kapacitásainak, tartalék-eszközeinek beüzemelésével – sikerült a

klinikai demonstrációs egység gép-, műszer- és eszközparkját is biztosítani. A legkorszerűbb speciális felszereléseket, például a többmilliósi értékű demonstrációs babák közül az egyiket a gyártó cégtől kapták átmeneti használatra, a másikat a GYEMSZI biztosította, a harmadik „beteg” pedig már korábban is a kórház „pácienseként” szolgálta az oktatást. Bár a munkacsoport tagjai a ter-

vezés és az előkészítés során számtalan külföldi példát, szakirodalmat tanulmányoztak, az első klinikai demonstrációs egység mégsem egy meglévő külföldi mintalabor „klónozásaként”, hanem saját kreáció eredményeként valósult meg. Már csak azért sem lehetett egy az egyben lekoppintani valamelyik felkapott nyugati klinika hasonló létesítményét, mert a honvédkórház alap-

rendelteséből adódóan ez a skill-labor speciális katonai-egészségügyi vonulattal is rendelkezik.

Az ünnepélyes átadást megelőzően természetesen tesztelték a demonstrációs egység létesítményeit és eszközeit, a próbaüzem a hivatalos megnyitó óta is zajlik. Jelenleg a szakoktatók mellett a tanulók is házon belülről, illetve a Magyar Honvédség csapat-egészségügyi szolgálatának területeiről érkeznek, ottjártunkkor éppen a honvédkórház ápolói és asszisztensei számára tartottak gyakorlati továbbképzést. Mindemellett gőzerővel folyik az oktatás módszertanának és tematikájának tervezése és végleges kialakítása is.

A skill-laborban történő szakképzés egyébként elméleti megalapozással, felkészítéssel veszi kezdetét. A tanulók ezt követően az egyszerűbb demonstrációs eszközök (karok, babák stb.) segítségével gyakorolják az egyes mozzanatokat, mint például a vénabiztosítást vagy a katéterezést. A képzés a szimulációs gyakorlattal zárul, amikor is egy számítógép által vezérelt demonstrációs baba életmű környezetben szimulálja a forgatókönyvszerűen összeállított helyze-

teket, s a tanulóknak ezekre kell megfelelően reagálniuk. A demonstrációs szakképzés lényege tehát, hogy a tanuló az egyes, képzés szinten elsajátított beavatkozásokat (például a légút biztosítását, a gyomorszonda levezetését, az injekció beadását) képes legyen életmű szituációkban alkalmazni, rendkívüli helyzetekben is ismerje fel a beteg kóros állapotváltozását, kompetenciájának megfelelően tudjon beavatkozni, csapatmunkában is helytállni.

A képzési folyamat leírásából is kitűnik, hogy a skill-labor negyedik generációs oktatási eszközeinek csúcsponja az a számítógép vezérelt demonstrációs baba, amely szimulálni tudja az emberi szervezet életani és körélettani működéseit, miközben képes reagálni a gyakorlatot végző terápiajára és beavatkozására. A baba ugyanúgy lélegzik, vérzik, mint mondjuk egy átlagos sérült. Sőt, egy beépített hangszóró segítségével, az irányítótérben lévő oktató beszédhangját kölcsönözve ugyanúgy panaszkodik is, mint egy normál beteg. Persze mégsem teljesen ugyanolyan, mint egy átlagos kórházi páciens, ő ugyanis pizsama helyett katonai gya-

korlóban fekszik a vizsgálóasztalon. A tesztüzem során rajta gyakorló nővérektől talán ezért sem a körtemei számtan szerinti „ketteske”, hanem a sokkal beszédesebb G.I. Joe becenevet kapta.

Minden bizonnyal akadtak olyan kétkedők, örök szkeptikusok, akik kétségbe vonnák, hogy egy ilyen plasztik figura, mint ez a Joe, tényleg valóságban szimulálja a tüneteket. Egy biztos: ennek a kórházi részlegnek a takarítóője már nem tartozik a hitetlenkedők közé. Történt ugyanis, hogy még a tesztüzem kezdetén a szokásos rutinmozdulatokkal belépett a demonstrációs terembe, s nekilátott a takarításnak, nem is sejtve, hogy nincs egyedül. Joe nem vette jó néven, hogy csak úgy megzavarták az álmát, és olyan morózus ábrázatot öltött, olyan ijesztő testtartást vett fel, amilyenre még a sokat látott kórházi alkalmazott sem számított. S amikor felmosás közben hirtelen megfordult és szembe-sült a sérült katonai látványával, nemes egyszerűséggel elájult. Szerencsére az ijedségen kívül más baja nem lett, de a rossz nyelvek szerint azóta már nem csak a főorvos úr irodájának ajtaján kopogtat, mielőtt belépne takarítani...

A SVÉD KAPCSOLAT

A MINDENKI SZÁMÁRA ISMERT GRIPEN-PROGRAMON KÍVÜL SZÁMOS TERÜLETEN ALAKULHAT KI MAGYAR-SVÉD KATONAI ÉS VÉDELMI IPARI EGYÜTTMŰKÖDÉS.

Svédország kiterjedt védelmi iparral rendelkezik, a svéd haderő is nagyon sok hazai fejlesztésű fegyvert és egyéb haditechnikai rendszert alkalmaz. Ma már elmondható, hogy a skandináv ország hadiipara nem csupán otthon, hanem a világ számos hadseregében jelen van. Ezt Ulf Hammarström, a Svéd Királyi Védelmi és Biztonsági Exportügynökség (FXM) főigazgatója mondta magazinunk érdeklődésére. Hozzátette, hogy bár hazája védelmi iparának szereplői magánvállalkozások, a 2010. augusztus elsején megalapított, a védelmi minisztérium részét képező ügynökség számára is akad feladat. Ezek közé tartozik például a kormányok közötti szerződések területe, mint amilyen a svéd-magyar Gripen-program is. Az FXM támogatja a svéd védelmi ipar külföldi tevékenységét, de nem hagyományos marketingügynökségként.

Érdemes megemlíteni, hogy az FXM első, kormányközi szerződést érintő munkája éppen Magyarországgal, jelenül a Gripen-programmal volt kapcsolatos. A saját fejlesztésű és elsőként a

svéd légierőben hadrendbe állt vadászbombázó repülőgép „nemzetköziesítésében” hazánknak üttörő szerep jutott, amikor 2001-ben első külföldi országgént döntött a típus rendszeresítéséről. A program jól működik, melyet jelez az is, hogy 2012-ben döntöttek a repülőgépek lízingjének 10 éves meghosszabbításáról, 2013 karácsonya előtt pedig a magyar pilóták a típussal elérték a 10 ezer repült órát. Svédország számára igen meggyőző, ahogy Magyarország a Gripeneket a nemzetközi biztonságot szavatoló műveletekben, így a légi rendészeti feladatok ellátásában alkalmazza. Ulf Hammarström kiemelt eredményként említette a szlovén légtér védelmének és a balti légtérrel ellenőrzés 2014-es váltásának magyar felvállalását. Ez utóbbit korlátozott repülőgépszám mellett látja majd el a magyar légierő.

A Gripen-program képességei, költséghatékonysága újabb exportlehetőségeket teremtett. Az FXM főigazgatója erről szólva a közelgő svájci tárgyalásokat, illetve a brazilai, helyi összeszerelést is magában foglaló szerződéssel kap-

Ulf Hammarström

csolatos megbeszéléseket emelte ki. Mint mondta: nem csupán ezen a területen lát lehetőségeket a svéd védelmi ipar további exportlehetőségeinek támogatására. Mostani magyarországi tárgyalásain is előtérben volt a svéd és a magyar vállalatok közötti együttműködés ki-
szélesítése és elmélyítése. A magyar partnerekkel (így a HM EI ZRt., a HM

Az amerikai hadsereg is a Saab által fejlesztett AT4 vállról indítható rakétát választotta.

Currus ZRt., a HM ArmCom ZRt. és a HM Arzenál ZRt. vezérigazgatóival) folytatott megbeszéléseket nagyon pozitívnak minősítette, megjegyezve; igen meggyőző volt számára a magyar partnerek szakmai háttere és képessége. A tárgyalásokon nem egy-egy konkrét programról volt szó, hanem arról, hogy milyen módszerekkel lehetne még inkább segíteni a magyar és a svéd védelmi vállalatok egymásra találását, együttműködését, a felmerülő közös lehetőségek kihasználását. Sajátos helyzet, hiszen a svéd védelmi piac szereplői magánkézben lévő vállalatok, így a szerződések megkötése sem a svéd kormány feladata; ezt a cégek a külföldi partnerek bevonásával, önállóan végzik. Ebből a szempontból épp a komplexitása miatt kivétel a Gripen-program, amelyben a svéd kormány is közreműködik. Az FXM ugyanakkor megkönnyítheti, segítheti a svéd és a magyar vállalatok kapcsolatfelvételét. A magyar védelmi szféra további modernizációjában a svéd védelmi iparnak is szerep juthat, de ez szintén a vállalatok tárgyalásain dőlhet el.

A Gripen-program sikere nyomán a minőséget szem előtt tartó haderőknél más svéd haditechnikai rendszerek iránt is megélnék az érdeklődés. Ezt már Karin Olofsdotter, Svédország budapesti nagykövete nyilatkozta magazinunknak. Hozzátette: ezt a hatást nem szabad alul-

Karin Olofsdotter

becsülnünk, hiszen tudjuk, hogy minden ország igen szűk védelmi költségvetéssel rendelkezik. Úgy gondolom, hogy az olyan nagyobb üzleteknek, mint amilyen a Gripen-program, pozitív hatása lehet más védelmi rendszerekre is. Sokkal mélyebb és közelebbi együttműködés alakult ki azokkal az országokkal, ahol a Gripen-projekttel kapcsolatban a védelmi ipar szereplői már közösen dolgoznak, így az újabb együttműködési lehetőségeket is könnyebb felfedezni.

Újságírói kérdésre válaszolva elhangzott: a „Pooling and Sharing” rendszerben részt vevő JAS-39 Gripenek, így a cseh, a svéd és a thaiföldi mellett a magyar felségjelzésű repülőgépek is

Számos exportsiker fűződik a CV90 gyalogsági harci jármű-családhoz.

TÁBORI POSTA

A NATO KATONA-EGÉSZSÉGÜGYI KIVÁLÓSÁGI KÖZPONT

2008 ŐSZÉN EGY ÚJ NEMZETKÖZI SZERVEZET ALAPJAI KEZDTEK KIBONTAKOZNI A HONVÉDELMI MINISZTERIUM KERETEIN BELÜL. NAGYJÁBÓL EGY ÉVVEL KÉSŐBB A NATO ÖNÁLLÓ, NEMZETKÖZI KATONAI SZERVEZETKÉNT AKKREDITÁLTA ÉS AKTIVÁLTA A BUDAPESTI SZÉKHELYŰ NATO KATONA-EGÉSZSÉGÜGYI KIVÁLÓSÁGI KÖZPONTOT (NATO CENTRE OF EXCELLENCE FOR MILITARY MEDICINE – MILMED COE).

A német hadsereg is hadrendbe állította a svéd Bv206S lánctalpas szállítójárművet.

megkapják a legfrissebb szoftverfejlesztéseket, ezért Magyarországnak nem kell külön fizetnie. Ez svéd szempontból is érthető lépés, hiszen így a gépek logisztikai kiszolgálása, a kiképzés is egyszerűsödik, költséghatékonyabbá válik. Bár a Gripen NG-ről, mint esetleges magyar váltótípusról még korai beszélni, Ulf Hammarström kiemelte: az új generációs vadászbombázó fejlesztéseinek egy részét a magyar EBS HU Gripenek is megkaphatják, hasonlóan a

már említett „Pooling and Sharing” program többi gépéhez.

Karin Olofsdotter hangsúlyozta: amikor Svájc úgy döntött, hogy számára a Saab Gripen NG nagyon jó képességű és jó áron kínált vadászrepülőgép, általában is fokozottabb érdeklődés kezdett mutatkozni elsősorban a szűk védelmi költségvetésű, közvetlenül nem fenyegetett országokban. Persze nem egyszerű azt javasolni a közvéleménynek, hogy olyan, igen drága rendszereket vásárol-

janak, amelyekre esetleg nem is lesz szükség. Mindenestre a svájci, majd a brazilai beszerzés nyilvánosságra kerülése új érdeklődést keltett a Gripen iránt. Váltótípus rendszeresítéséről gondolkodó haderőkben, de leginkább a kisebb méretű, kisebb légierevel rendelkező országokban lehet számítani értékesítési sikerekre – tette hozzá Ulf Hammarström –, számukra ugyanis jó képességekkel rendelkező, költséghatékony rendszert tudunk kínálni.

A hazánk szövetségi vállalásai között fontos tényezőként számmon tartott, budapesti székhelyű NATO Katona-egészségügyi Kiválósági Központ (NATO KEKK), illetve 8 tagországának kiemelkedő teljesítménye kiérdemelte a szövetség megbecsülését. Az alábbiakban bemutatjuk létrehozásának körülményeit és eddigi eredményeit.

Az elmúlt bő két évtized hatalmas változásokat hozott a

NATO számára. A biztonsági környezet változása magával hozta feladatrendszerének átalakulását is, amely egy egészen más szövetséget és más haderőket követel meg a szervezettől és a tagállamoktól. A területvédelemre berendezkedett tömeghaderegekből professzionális, nagy mobilitással bíró hatékony erőket kellett kialakítani, amelyek új feladataikat gyakran külföldi missziókban, többnemzeti kötelékekben lát-

A kiválósági központ olyan többnemzeti kutató- és képzőközpont, ahol a témakör szakértői egyesítik a nemzeti tapasztalatokat és a NATO-ban felhalmozott tudást.

ják el. A NATO a 2001. szeptember 11-i terrortámadás katasztrófája után 2002-ben teljes vezetési struktúrájának átalakításával reagált a megváltozott körülményekre, megalakítva a szövetséges transzformációs és műveleti főparancsnokságokat (Allied Command Transformation – ACT, Allied Command Operations – ACO), amelyek közül az ACT fő feladata éppen a szövetség folyamatos átalakításának, adaptációjának felügyelete lett. A 2002-es prágai csúcstalálkozó egyben létrehozta a NATO kiválósági központ (NATO centre of excellence – COE) fogalmát is; a nemzetek által (az ACT koordinációjával) alapított és fenntartott katonai tudásközpontok a NATO átalakítási feladatait hivatottak támogatni, a saját szakmai területükön belül.

MITŐL KIVÁLÓ?

A magyar elnevezés az angol megfelelő tükörfordítása, és ha megvizsgáljuk a központok tevékenységének spektrumát, belátható, hogy nehéz lenne az egyetlen, sokkal találékosabb szóval összegezni. Nem létezik egyetlen, univerzális definíció, de a NATO e témáról szóló dokumentumai és a gyakorlati ismeretek alapján a következő meghatározást adhatjuk: a kiválósági központ olyan nemzeti vagy többnemzeti szervezet, amely magas színvonalú és a nemzetközi szinten is elismert szakértelmével és tapasztalatával szolgálja a szövetség átalakítását, transzformációját. Gyakorlatilag tehát a kiválósági központ egy többnemzeti kutató- és kiképzőközpont, egy fórum, ahol a kiválasztott témakör szakértői együtt dolgozhatnak, ezzel egyesítve a saját, nemzeti tapasztalatokat és erősségeket a NATO-ban felhalmozott tudással. Mindezt összevetve egy komplex, a szakterületén megkerülhetetlen tudásközpontot kapunk, ahol dedikált állomány foglalkozik az adott területen felmerülő problémákkal.

Ezen szervezetek legnagyobb előnye, hogy önállóak és csupán egy szűk szakmai területtel foglalkoznak. A többnemzeti finanszírozás modelljét követve a COE-k államközi meg-

A NATO KEKK kiképzési osztálya vezető szerepet tölt be a központ saját gyakorlatinak tervezésében és kivitelezésében, melyeken a többnemzeti katonai egészségügyi megoldások életképességét demonstrálják.

állapodások alapján jönnek létre, majd az így megteremtett szervezetet (képeséget) felajánlják a NATO-nak. A szövetség ezek után sem válik a központ tulajdonosává vagy fenntartójává és kötelező érvényű döntéseket sem hozhat ez ügyben. A NATO akkreditál (ellenőrzi, hogy a felajánlás nem duplikáció és valóban hasznos) és aktívál (elismeri, hogy a központ valóban nemzetközi katonai szervezet), de nem vonja be a központokat a parancsnoki struktúrájába. A COE legmagasabb szintű döntéshozó testülete a mindenkor tagállamok képviselőiből alakuló irányító bizottság (Steering Committee – SC). Ez a felépítés biztosítja, hogy csupán az adott szakterület iránt igazán érdeklődő államok foglalkozzanak egyes témákkal, de mégis az egész szövetség profittal az eredményekből.

Mára a COE-k hálózata 23 központot takar, amelyből 19 akkreditált és aktívált. Mindez azt jelenti, hogy a központok rendszerében található a NATO oktatási, kutatási, fejlesztési képességeihez hozzájáruló szakértők döntő többsége. A kiválósági központok munkanyelve az angol.

A NATO KEKK MEGALKOTÁSA

Egy új központ megalakításakor a vonatkozó szabályozás elég egyértelmű: a felajánlás vagy teljesen egyedi, az új kihívásoknak megfelelő képesség kell, hogy legyen, vagy már olyan meglévő képességek összefogását kell biztosítani, amelyek ebben a formában hatékonyabbak lehetnek. Két fontos kritérium van tehát: az igény pontos felmérése és a hitelesség, hogy azon a területen képesek vagyunk valami „kiválót” nyújtani. A NATO KEKK esetében a megalakítás folyamata rekordsebességgel történt, a 2008 nyarára elfogadott koncepció alapján 2009 tavaszára elkészültek a leendő szponzormezetek által is jóváhagyott egyetértési nyilatkozatok (Memorandum of Understanding – MOU), májusban pedig ezek aláírására is sor került. Az ACT ezután kezdte meg a NATO KEKK akkreditációs értékelését, amely a nyár végére sikeresen lezárult és ez alapján az Észak-atlanti Tanács 2009. október 12-én akkreditálta és aktíválta a NATO KEKK-et.

A NATO KEKK mára teljes kapacitással működő kiválósági központ. A szervezet kialakításánál az önállóságra törekedtünk és emiatt arra, hogy minden szükséges támogató funkcióból legyen legalább egy, a központ állományába tar-

tozó szakember, akik mind a szakmai osztályok által támasztott, mind a COE általános működéséhez szükséges feladatokat el tudják látni. A COE az esetek többségében teljesen önállóan hajtja végre feladatait, például a rendezvények, kurzusok és egyéb projektek technikai háttérének szervezését és az adminisztratív feladatok nagy részét is. Természetesen egy nagyobb szabású tanfolyam, gyakorlat vagy egyéb rendezvény, projekt esetében a COE együttműködik a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium szerveivel (pl. MH Egészségügyi Központ) vagy civil, egyetemi partnereivel (pl. Semmelweis Egyetem, Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Kar).

A NATO KEKK legfőbb feladata egy mondatban összefoglalva és egyszerűsítve így fogalmazható meg: elősegíteni a NATO egészségügyi képességeinek fejlődését és növelni az egészségügyi csapatok közötti interoperabilitást. Ez utóbbi, azaz az interoperabilitás hadtudományi szempontból igen összetett fogalom. Esetünkben ez az egészségügyi erők olyan szintű együttműködési képességét jelenti, amelynek birtokában az egészségügyi biztosításból fakadó feladatok széles spektruma elvégezhető többnemzeti kötelékben. Ezt a küldetést szakmai osztályokra bontva valósítjuk meg.

OSZTÁLYRÓL OSZTÁLYRA

A kiképzési osztály (Training Branch) 2010 óta mintegy 468 hallgatót fogadott kurzusain a világ 31 országából. 2014-ben nyolc különböző kurzust indítanak (a kurzusok száma évente változó). Mindegyik tanfolyam NATO-akkreditációval bír, valamint szerepel a szövetség elektronikus képzési katalógusaiban is. Mindez lehetővé teszi, hogy a különböző NATO-partnerországok a szövetség által adott formában végezzék el ezeket. Emellett minden kurzusunkkal orvosi és nővéri kreditpontok is szerezhetők.

A kiképzési osztály összesen tehát nyolc különböző tanfolyamot indít, valamint tervben van több online kurzus beindítása is. Az alábbiakból kiemelendő a MEDEVAL kurzus, amely során a többnemzeti egészségügyi alakulatok missziót megelőző értékelésére is alkalmas módszereket tanulhatnak

Szponzorországok: Magyarország (alapító keretnemzet), Csehország, Franciaország, Hollandia, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Románia, Belgium és az Amerikai Egyesült Államok csatlakozása folyamatban.
Igazgató: Brigadier General dr. Stefan Kowitz, MC (DEU)
Igazgatóhelyettes: dr. Fazekas László orvos ezredes
Bővebb információ: www.coemed.org

A kiválósági központ nemcsak az általa megszervezett gyakorlatokkal, hanem kurzusaival, szellemi termékeivel és konferenciáival is komoly hírnévre tett szert a szövetségben.

meg a hallgatók. Az osztály emellett maga is vállal ilyen ellenőrzéseket.

A kiképzési osztály kurzusai:

- Emergency Management of Battlefield Injuries (EM-BI) Course – harctéri sérülések diagnosztizálása és ellátása
- Major Incident Medical Management and Support (MIMMS) Course – tömeges sérültek egészségügyi kiürítésének megszervezése
- NATO Medical Evaluation (MEDEVAL) Course – MEDEVAL – katona-egészségügyi ellenőri/értékelői tanfolyam
- NATO First Responder Trainer (FRT) Training – harctéri elsősegélynyújtók kiképzőinek felkészítő tanfolyama („train the trainer”)
- NATO Emergency Medical Pre-Deployment Team (EMPT) Training – sürgősségi csoport külszolgálati felkészítő tanfolyama (többnemzeti egyes csoportok)
- NATO Patient Evacuation Coordination Cell (PECC) Course – egészségügyi kiürítési koordinációs központ
- Military Medical Support in Humanitarian Arena (MMSHA) Course – katona-egészségügyi támogatás a humanitárius területen
- Deployment Health Surveillance Course – missziós egészségügyi megfigyelő és jelentő rendszer használata.

Az osztály emellett veze-

tő szerepet tölt be a NATO KEKK saját szervezésű gyakorlatnak tervezésében és kivitelezésében. E Vigorous Warrior gyakorlatsorozat minden második évében egy nagyszabású, többnemzeti gyakorlattervező és -vezető törzs, valamint nagyszámú végrehajtó állomány gyűlik össze, hogy demonstrálja a többnemzeti katonai-egészségügyi megoldások életképességét, tesztelje a NATO KEKK és a NATO egészségügyi közössége által fejlesztett doktrínákat és elképzeléseket, és hogy tapasztalatot szolgáltasson a további kutatásokhoz. A legutóbbi ilyen alkalommal 11 ország több mint 600 katonája vett részt a gyakorlatunkon, amelyet Feldkirchenben, Németországban, 2013 szeptemberében rendeztünk meg.

Az osztály a közeljövőben átveszi az ACT-től az úgynevezett Department Head funkciót, amely a gyakorlatban a NATO által akkreditált egyéni egészségügyi képzések szakmai felügyeletét jelenti. Úgy véljük, hogy ez a megbízatás jól érzékelteti az osztály és a NATO KEKK munkájának megbecsültségét.

Minden új szabvány, doktrína vagy képzési terv, amelyet a NATO KEKK javasol, csupán akkor válhat a szövetség egészében elfogadottá, ha minden tagállam áldását adja rá. Ehhez a legfontosabb alap olyan adatbázisok működtetése, amelyek számszerű, empirikus bizonyítékot szolgáltatnak a szakmai érvek mellett. Ennek érdekében a tapasztalat-feldolgozó osztály (Lessons Learned Branch) két fő projektet – a taktikai, klinikai tapasztalat-feldolgozó adatbázis és a NATO trauma-regiszter kiépítése – irányít. Az előbbi gyűjti az egészségügyi szakemberek, orvosok szöveges jelentéseit, megfigyeléseit, az utóbbi pedig a harctéri sérülések minél teljesebb leírását és adatait. A trauma-regiszter a fentiekben túl arra is használható, hogy kiképzési céllal rekonstruáljanak különböző helyzeteket és megtalálják azokat a pontokat, amelyek döntően befolyásolták az eset kimenetelét. Mindkét rendszert az egész NATO számára elérhetővé kívánjuk tenni.

A NATO KEKK szabványosítási osztálya (Interoperability Branch) a legfontosabb egészségügyi doktrínákkal és szabványokkal foglalkozik. Az osztály állománya jelenleg egy mindenki által szabadon elérhető egészségügyi dokumentumgyűjteményen dolgozik, amely az összes nyílt, nem minősített egészségügyi NATO-dokumentumot teszi majd köz-

A NATO KEKK elősegíti a szövetség egészségügyi képességeinek fejlődését, és növeli az egészségügyi csapatok közötti interoperabilitást.

zé, kereshető, rendszerezett formában. Ezenkívül az osztály kiemelt feladata ez évre a Force Health Protection NATO Conference 2014 megszervezése (2014. június 23–26. között), amely az egészségügyi haderővédelemmel és más, különösen fontos és aktuális katonai-egészségügyi témával foglalkozik. A NATO KEKK így minden évben egy nagyszabású gyakorlatot vagy egy kiemelt konferenciát szervez meg és bonyolít le.

A missziós erők egészségügyi megfigyelő-képessége (Deployment Health Surveillance Capability) nevet viseli a NATO KEKK legfiatalabb, a központ szervezetehez 2011-ben csatlakozott osztálya. Ez a Münchenben települt szerv egy elemző központ, amely egy adott műveleti terület nemzeti egészségügyi jelentőrendszereire támaszkodva értékeli a területen lévő állomány egészségügyi állapotát. A rendszer tünetalapú, azaz működéséhez nem feltétlenül van szükség a pontos diagnózisra, hanem közvetlenül a tünetek és az esetszámok, valamint a földrajzi régió, évszak és egyéb járványügyi faktorok alapján egy, a szituációt folyamatosan felügyelő epidemiológus dönt a riasztás kiadását illetően. Az eddigi próbák során a rendszer bizonyította, hogy a korábban érkező riasztásával az újabb fertőzések mintegy 70 százalékát meg tudta előzni a laboratóriumi diagnózishoz képest.

KONKLÚZIÓ

A NATO KEKK mára a NATO katonai-egészségügyi területének megkerülhetetlen szereplője. Magas színvonalú kurzusaival, szellemi termékeivel, az általa megszervezett gyakorlatokkal, munkacsoport-ülésekkel és konferenciáival komoly hírnévre tett szert a szövetségben. Úgy gondoljuk, a magyar katonai-egészségügyi és a Magyar Honvédség elismerése, hogy ezen szervezett központja Magyarországon van, és ez lehetőséget ad arra, hogy ezen a különösen fontos területen, a katonai-egészségügyi területén hazánk a lehetőségeihez képest nagyszabású jelentősebb szerepet töltsön be, egyben az egész szövetség hasznára legyen.

Tóth Máté százados

Fotó: Szilárd Antónia és Dévényi Veronika

A Vigorous Warrior 2013 gyakorlaton tesztelték a NATO KEKK és a szövetség egészségügyi közössége által fejlesztett doktrínákat, elképzeléseket.

A BAJBA JUTOTT PILÓTA ÉLETBEN MARADÁSI ESÉLYE NYOLCVAN SZÁZALÉK FÖLÖTTI, HA EGY ÓRÁN BELÜL ELSŐDLEGES ORVOSI ELLÁTÁSBAN RÉSZESÜL. MŰVELETI TERÜLETEN, SZÉLSŐSÉGES IDŐJÁRÁSI VISZONYOK KÖZÖTT VÉGREHAJTOTT KATAPULTÁLÁSKOR AZONBAN AKÁR TÖBB NAPBA IS BELETELHET, MIRE A KUTATÓ-MENTŐK RÁTALÁLNAK. ILYENKOR CSAK ÖNMAGA LELEMÉNYESSÉGÉRE TÁMASZKODHAT.

ATÚLÉLÉS ISKOLÁJA

Versenyfutás az idővel

A repülés során minden megtörténhet! – fogalmaz egyik dolgozatában Kositzky Attila nyugállományú altábornagy. A légierő egykori vezérkari főnökének megállapítását a repülés történetét katasztrófái igazolják. A pilóták legalapvetőbb életmentő berendezésével, a katapultülés használatával ennek ellenére csak a második világháború idején kezdtek kísérletezni. Az egyre nagyobb sebességgel repülő gépek vészelhagyására ugyanis a korábbi módszer – a kabintető pilóta által történő ledobása, a gépből való kiugrás és az ejtőernyő kézi nyitása – már nem volt alkalmas.

Kezdetben a katapultok még súfrított levegővel működtek, az első rakéta-haj-

tóműves ülést 1944-ben állították rendelkezésre. A vadászgépek sebességének növekedésével párhuzamosan pedig a kabin vészhelyzeti elhagyását biztosító berendezések is egyre biztonságosabbak lettek. A magyar légierő negyedik generációs Gripenjeibe szerelt Mk 10L típusú katapultülést a világhírű angol Martin-Baker Aircraft Co. Ltd. gyártja.

– Bízunk benne, hogy éles helyzetben sosem kell „kipróbálnunk” ezt az egyébként nagyon korszerű berendezést – mondja Jenei Barna alezredes, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis megbízott parancsnoka. – Annál is inkább, mert a legmegbízhatóbb katapultülés is csak egy technikai eszköz ahhoz, hogy a lehető leggyorsabban és leg-

biztonságosabb körülmények közt lehessen elhagyni a zuhanó gépet. A pilótáknak azonban fel kell készülniük arra is, hogy a katapultkar meghúzásától a kutató-mentő egység megérkezéséig sok viszontagság várhat rájuk. Hadműveleti területen, rossz időjárási körülmények között, ismeretlen terepre, esetleg viharos tengerre érkező pilóták megtalálása és kiemelése akár napokig is eltarthat. Nem elég tehát a katapultálás, az ejtőernyő irányítását, a biztonságos földet érést és vízre érkezést gyakorolni, a várakozás gyötrelmes napjai okozta nehézségekre is fel kell készülni.

A légierő vadászpilótái először Kanadában vesznek részt túlélési gyakorlaton.

– A tanfolyamok hallgatói, képleten szólva, a gépek közelébe sem mehetnek addig, amíg túlélésből sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát nem tettek – folytatja Jenei alezredes. – Ezek a kiképzések nagyon kemények. Az ország hatalmas, az időjárás szélsőséges, sok a hó, a ritkán lakott területek így kiválóan alkalmasak a túlélési gyakorlatok leve-

zetésére. Itt biztosan nem siet senki a szomszédos tanyából, hogy segítsen az ejtőernyősnek. A pilóta már annak is örülhet, ha a medve nem veszi észre.

A földet érés után pedig be kell „rendezkedni” a többnapos várakozásra, hiszen előfordulhat például, hogy a kutató-mentők megtalálják ugyan a pilótát, de a terepviszonyok miatt nem tudnak

leszállni érte. Földi mentőcsapatot kell riasztaniuk, ami viszont jelentősen meghosszabbítja a kimenekítés idejét.

– Mindenki máshogy éli át a megpróbáltatásokat, nekem a menedék elkészítése volt a legnehezebb feladat – emlékszik vissza kanadai kiképzésére Jenei alezredes. – Sok szempontot kell ugyanis figyelembe venni egy ilyen bűvöhely megépítésekor, legfőképp azt, hogy akár több napig is ebben kell majd lakni. Nem elég tehát csak egy üreget vágni a hóban, azt le is kell szigetelni – erre kiválóan alkalmas például az ejtőernyő. A kunyhó tájolásának is nagy jelentősége van, egyáltalán nem mindegy, hogy hová építi az ember: egy domb oldalában, fák mellé vagy a vadak vonulási útvonalára. Meg kell állapítani az uralkodó szélirányt, keresni kell megfelelő, rejtett tűzrakó helyet, a környéken található növények közül pedig célszerű kiválogatni az álcázásra és a fogyasztásra alkalmasakat. Az elméleti felkészítés alkalmával mindehhez egy tájékoztató füzetecskét is kapunk, amelyben az összes „népi praktika” megtalálható. Szóval rengeteg olyan kihívással, férfias feladattal kell szembenézni ezeken a túlélési gyakorlatokon, amelyeket akár érdekesnek is nevezhetnénk. Mentális szempontból azonban az ilyen kiképzések nagyon megviselik az embert. Mert mi nem erre készülünk, pontosabban nem szeretünk arra készülni, hogy elhagyjuk a repülőgépet és egy ismeretlen terepen bujdosva várjuk a megmentésünkre érkezőket.

A hangsúlyos felett repülő vadászpilótáknak évente kétszer kell részt venniük úgynevezett mentőeszköz-ismerteti foglalkozáson. A már elsajátított túlélési ismeretek szinten tartó kiképzése-

Szabó Miklós alezredes, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis kutató-mentő szolgálatának vezényléséért felelős parancsnoka elmondta: a hazai légtérben katapultált pilóta elsődleges orvosi ellátását a gép elhagyását követő fél órán belül meg tudják kezdeni. A gyorsaság életet menthet: a Golden Hour – az aranyóra – elnevezés versenyfutást jelent az idővel. A hatvan percnél hamarabb kimentett pilóták életben maradási esélye ugyanis több mint nyolcvan százalék.

it a kecskeméti repülőbázison Vermes László százados vezeti.

– Ezek többnapos foglalkozások, amelyeknek célja a Kanadában tanultak folyamatos gyakorlása – mondja az alakatalt ejtőernyős kiképző tisztje. – A legnagyobb hangsúlyt az ejtőernyő használatára helyeztük: végigvesszük az összes lehetséges vészhelyzetet, a földet érés és a vízre érkezés technikáját. Gyakoroljuk a leoldást is, ami például egy fán fennakadt ejtőernyős életét mentheti meg. Emellett természetesen a repülőgép-vezetőknek tökéletesen kell is-

merniük túlélő csomagjuk tartalmát is. Ez a doboz a katapult alján helyezkedik el, ezen ül a pilóta. A gép vészelhagyásakor az ülésel együtt kirepül, háromezer méter magasban, vagy kézi nyitásra leold, de egy ötméteres hevederrel továbbra is az ejtőernyőn ereszkedőhöz marad rögzítve. Ebben a dobozban egy túlélési kézikönyv mellett minden olyan praktikus dolog megtalálható, amire egy katapultált pilótának a kutató-mentők helyszínre érkezéséig szüksége lehet. Van benne vízre érzékelő automatikusan felfújódó gumicsónak, szappan, papírtörölő, szűnyogriasztó, fókaszír az ajkak bekenésére, gyertya, jelzőtűk, gyufa, vízhatlan kesztyű, csizma, gyorsúj fejvédő, jelzőrakéta, zseblámpa, különböző színnel és fényerővel villogó sztroboszkóp, tartalék elemek és egy nejlonszák. A készletbe ezek mellé még három fémdobozt is csomagoltak. Ezekben melegítő eszköz, levespor, energiatabletta, kávé a hozzá való krépporral, egy kis síp, horgászfelszerelés, fűrészelésre alkalmas vékony drót és egy kis műanyag cső ta-

lálható. Ez a szívószál akkor jön nagyon jól, ha pocsolóából kell inni: az üledék felkavarása nélkül, a felszínen lévő viszonylag tiszta vizet lehet a segítségével „lefelőzni”.

A fentiek kívül a pilóták túlélését a magassági ruhájuk és a benne található eszközök is segítik. A mellényük gallérja – a csónakhoz hasonlóan – a vízbe érkezőkor felfújódik, a zsebeiben GPS-szel és vészjeladóval egybeépített vízálló rádió, pisztoly, tájoló, tütkör, zseblámpa, tartalék elem, álcafesték, zacskóztott ivóvíz és a hánykolódó csónak gyorsabb megtalálása érdekében a tenger vizét nagy területen riktóra színező festék található. A kés és az egészségügyi csomag (kőszer, fájdalomcsillapító, víz-tisztító tabletták) pedig a nadrág zsebeiben kapott helyet.

– A túlélés fortélyait könyvből nem lehet megtanulni, csak a terepen – folytatja Vermes százados. – A kéthetes kiképzéseinket Táborfalván tartjuk, ahol a fizikai állóképesség fokozására is nagy hangsúlyt fektetünk. Persze építünk menedéket, csapdákat állítunk, nyilatkat, szűrő-vágó fegyvereket készítünk, átismételjük a tűzgyújtás különböző módszereit, próbálunk vizet nyerni a talajból és a fák lombjaiból és víztisztító berendezéseket készítünk. A foglalkozásokat végül egy 24 órás kihelyezés zárja: a pilótáknak harminc kilométer távolságból, a kijelölt tőréspontok érintésével kell beérkezniük egy meghatározott helyre. Természetesen rejtve és álcázva, nehogy az alájátszó szárazföldi alegségek fogságba ejtsék őket, mert a foglyok fejére csuklyát húznak, kezeiket összekötik, a kihallgatásukon pedig különböző információkat próbálnak kicsikarni belőlük.

A Gripen-pilóták vízi túlélési gyakorlatát Szolnokon, a Tisza holtágában tartják, ahol először az úgynevezett alap vízbiztonságot kell megszerezniük. Itt aztán kiderül, hogy teljes ruházatban, felfújt gallérú mellényben az úszni tudás legfeljebb a vízfelszínen maradáshoz elég. Majd azt is gyakorolják, hogy miként lehet kiszabadulni a rájuk zuhant kupola alól: a nedves ejtőernyő anyagának pólusai összezárnak, ami fulladást okozhat. Átismételik a széltől vonatott emelő leoldást, s egy felborult csónak alól is ki kell tudni bújniuk – ez utóbbi feladatot a mellény felfújó gallérja nehezíti, ami pont azért van, hogy az ember feje ne merüljön víz alá.

TÖBB MINT RAGADOZÓ

HA VAN OLYAN FEGYVER, AMI ÍZIG-VÉRIG MAGYAR, S NEM MELLESLEG VILÁGSZÍNVONALAT KÉPVISEL, AKKOR AZ A GEPÁRD MESTERLÖVÉS- ÉS ROMBOLÓPUSKA-CSALÁD.

A Gepárd fegyvercsalád története az előző évszázad nyolcvanas éveire nyúlik vissza: 1987-ben kezdődött meg az első Gepárd fejlesztése a Hadi-technikai Intézetben. A fejlesztők, Egerszegi János, Földi Ferenc, Pirocska György és Szép Ferenc egy nagy kaliberű, pontos, egy személy által kezelhető löfegyvert kívántak kifejleszteni. Az NSZVT nehézgéppuskák csöveit felhasználó Gepárd M1 első példányát 1990-ben mutatták be és 1991-ben rendszeresítették a Magyar Honvédségben. A több misszióban (például Irakban) is alkalmazott fegyver jelenleg is szolgál a Balkánon és Afganisztánban.

A fegyvercsalád tagjai a magyar fejlesztésű speciális rögzítőn 12x60-as, 6x42-es, vagy 3-12x50-es Schmidt & Bender optikai irányzékokkal szerelhetők fel. Az M1 változaton kívül mind egyik rendelkezik mechanikus szükség-irányzékkel is.

A szállímez megvilágítással és beszállítási lehetőséggel rendelkező

optikai irányzékok 300G-s túlterhelés elviselésére is képesek. Előteként az optikai irányzékokra a norvég SIMRAD KN202F csillagfény-erősítő éjjellátó készülék is felszerelhető, így az álló alak méretű célok éjjel 800 méter távolságig is leküzdhetők.

Ahhoz, hogy a fegyverrel a fejlesztés során kimagasló pontosságot érjenek el, speciális energiaelnyelő szerkezetre volt szükség. Ezt mind az egylövetű, mind az ismétlő Gepárdokra igaz. A fejlesztők igyekeztek kiküszöbölni egy hátrányos jelenséget, miszerint a tüzelés során a hagyományos kialakítású fegyverek csövei felvágának, felfelé eltérnek a célzás vonalától. Így természetesen a célzás pontossága is romlik s ezt csak nagy gyakorlattal, sok lövészet végrehajtásával lehet javítani.

A Gepárd fegyvercsalád tervezésénél a lövedék működéséhez hasonló elvet vettek alapul: a fegyvercső a löveg csővéhez hasonlóan siklik vissza, s a helyretelő szerkezet állítja a fegyvercsövet a tüzelés előtti alaphelyzetbe. Ez a ki-

alakítás nem csupán a Gepárdok pontosságát javítja, de jelentősen csökkenti a lövésre ható terhelést is: követelmény volt, hogy a nagykaliberű Gepárd ne „ücsön” nagyobb a lövész vállára, mint egy sörétes fegyver. Ebben segít a csőszájfék, a lágy ütközők és a párnázatok alkalmazása is. Fontos szempont volt a fegyver könnyű kezelhetősége, a szerkezet nélküli gyors szét-és összeszerelés, a szállíthatóság (egyszerű és csövázás hordozás) is.

A Gepárd család tagjai saját villalábal (bipod) rendelkeznek, amelyet szükség esetén állítható hátsó lábbal is ki lehet egészíteni. Az orosz kaliberű Gepárdokat fel lehet erősíteni az orosz PKM géppuska háromlábú állványára (tripod) is. Sőt, az egyes fegyvertípusok a megfelelő adapterekkel könnyű terepjáró gépjárművek csövázára, helikopterek ajtajába, harcjárművek külső felületére, vízi járművekre is elhelyezhetők, bővíti a fegyver felhasználhatóságának körét.

Az 6s: az M1 Gepárd.

A NAGYCSALÁD

Az egylövetű Gepárd M1 mesterlövészpuska B–32 orosz (12,7x107 mm) és .50 Br NATO (12,7x99 mm) löszerekkel használható. A fegyver nem könnyű, tömege 19 kilogramm, hossza 1570 milliméter. A tárral ellátott fegyverváltozatok Bull-pup rendszerű felépítést kaptak, így a lehető legrövidebb szerkezettel rendelkeznek. Ezeknél a fegyvereknél a tárat az elsütő markolat mögött helyezték el. Szintén a rövidebb fegyverhossz elérését szolgálja az M2, M2A1 és az M3 változatoknál az, hogy a zárttestel egybeépített elsütő-berendezést és az elsütő-markolatot a fegyver függőleges síkjából 45 fokkal jobbra kifordították: ezzel 200-250 mm-t le-

hetett nyerni a hagyományos elrendezéshez képest.

A lövedék torkolati sebessége 842 (NATO-löszerezellel 911) m/s, páncéltörő képesség 100 méterről 30 (15), 600 méterről 15 (10) milliméter, tehát nagyobb távolságból is alkalmas könnyen páncélezott járművek, testpáncélzattal ellátott személyek eredményes támadására. A lövedék (főleg az orosz) nagy átütőképessége miatt támadni lehet a fedezékben megbújó fontos személyeket is, ha ismert a pontos helyzetük. Az egylövetű fegyver igen pontos: álló célalakat 1200 méterig képes eltalálni, a Gepárd M1 hatásos lőtávolsága 2000 méter. Tűzgyorsasága gyakorlott lövész esetén négy lövés/perc. Az M1-es változat érdekessége az elsütőszervezet: a fegyver töltéséhez

ezt oldalra elfordítva és egy kicsit hátra húzva kell kivenni a fegyverből.

A Gepárd M2 romboló öntöltő puska szintén orosz és NATO-kaliberben készült. A fegyver tömege 16 kilogramm, hossza 1536 milliméter. A lövedék torkolati sebessége 838 (NATO-kaliberrel 891) m/s, a páncéltörő képesség 100 méterről 25 (15), 600 méterről 15 (10) milliméter. Tárrkapacitása a használt tárról függően 5 (hasáb) vagy 10 (csiga) lövész lehet, tűzgyorsasága így elérheti a percekénti 60 lövést. Bár nem egylövetű mesterlövész-, hanem öntöltő rombolópuskáról van szó, a pontossága igen figyelemre méltó: az álló célalakat 800 méterig képes eltalálni, hatásos lőtávolsága 1200 méter. A páncéltörő képessége miatt alkalmas megerősített állások, páncélezott járművek, harcászati-tilag fontos célok (radarrendszerek, kommunikációs rendszerek, légvédelmi rakétarendszerek, vezetési pontok) támadására is, akár 1000-1200 méteres távolságból.

A Gepárd M2A1 romboló deszant öntöltő puska, az M2-es „kistestvér”, rövidített csövű változat. A fegyver tömege 15 kilogramm, hossza viszont csak 1266 milliméter. A rövidebb fegyvercső miatt kisebb a lövedék torkolati sebessége 785 (NATO-löszerezellel 831) m/s, és „gyengébb” a páncéltörő képessége is: 100 méterről 20 (10), 600 méterről 10 (8) milliméter páncélzat áttörésére képes. Tárrkapacitása szintén 5 vagy 10 lövész lehet, tűzgyorsasága is maradt

Az M4 rombolóváltozat.

Rejtőzködik a mesterlövész és a Gepárd is.

Az álcaruha svéd,
a fegyver magyar:
M6 Hiúz.

60 lövés/perc. A 6x2 optikai irányzék-
kal és állítható cső-diopterrel ellátott
fegyverrel az álló célalakat 600 mé-
térrel lehet leküzdeni, a hatásos lőtá-
volsága legfeljebb 1000 méter. Bár a
fegyver képességei az M2-es változat-
hoz képest csökkentek, a kisebb méret
miatt viszont a légi mozgékonyaságú
egységek, ejtőernyős alakulatok is ké-
pesek használni, alaposan megnövel-
ve tűzerejüket.

Az amerikai akciófilmekbe illő kiné-
zetű, méretű és feladatú a Gepárd M2A2
személyvédelmi, közelharcra alkalmas
öntöltő rövidpuska, amelyet ugyancsak
orosz és NATO-kaliberrel gyártanak. Ez
a változat a Gepárd M2 legrövidebb
csövű, átépített változata, így tömege 10
kilogramm, hossza 1000 milliméter. A
lövedék torkolati sebessége 720 (NATO-
kaliberrel 800) m/s, páncéltörő képessé-
ge 300 méterről 10 mm. A fegyver tár-
kapacitása 5 vagy 10 lőszer, tűzgorsá-
sága 60 lövés/perc. Az álló célalakat 100
méterig képes eltalálni, hatásos lőtávól-
sága 300 méter. A különleges személy-
védelmi közelharcfegyver elsődleges fel-
adata a célszemély vagy célszemélyek
elleni támadásra használt gépjárművek
minél gyorsabb és hatékonyabb megál-
lítása.

MÉG NAGYOBB, MÉG ERŐSEBB

Mivel nem mindig volt elegendő a 12,7
milliméteres lőszer átütőereje, porond-
ra lépet a Gepárd M3 öntöltő nehéz rom-
bolópuska, a maga 14,5 mm kaliberével.
A 14,5x114 milliméteres lőszer hasz-

Szembevetünk a különbség
a 12,7 mm-es és a 14,5 mm-es lövedék között.

náló fegyver valóban nehéz, hiszen tö-
mege eléri a 21 kilogrammot, s a fegy-
ver hossza is 1880 milliméter. A löve-
dek torkolati sebessége tekintélyt pa-
rancsoló (1002 m/s), páncéltörő képés-
sége 100 méterről 35, 600 méterről 25
milliméter. A fegyver tárkapacitása vál-
tozatlan, 5 vagy 10 lőszer. A 12x60-as
optikai irányzékkel ellátott nehéz rom-
bolópuskával az álló célalakat 800 mé-
terig lehet eltalálni, a fegyver hatásos
lőtávolsága 1000 méter. A gyakorlati
tűzgorsasága 50 lövés/perc. Hasonlón-
an az M2-es változatokhoz, az M3-as is
páncélozott járművek, megerősített
védőállások és harcászatiilag fontos, nagy
romboló erőt igénylő célok ellen alkalm-
mazható sikerrel.

Egy skandináv térségbeli tenderki-
írásra készült el a Gepárd M4 öntöltő
mesterlövészpuska, amely kezdetben a
követelményeknek megfelelően csak
12,7x107 (.50 Br NATO-) lőszeret hasz-
nált, de később az orosz lőszernek me-
gefelelő változatot is kialakították. A fe-
gyver 17 kilogramm tömegű, hossza 1450
milliméter, torkolati sebessége 792
(NATO-lőszerrel 825) m/s, páncéltörő
képessége 100 méterről 25 (10), 600
méterről 10 (8) milliméter. Tárcapacitá-
sa 5 vagy 10 lőszer lehet. A 12x60 op-

tikai és nyílt irányzék-
kal szerelt fegyver pon-
tossága (álló célalak
800 méterig leküzdhető,
hatásos lőtávolság 1500
méter) nem éri el az
M1-esét. „Cserében” vi-
szont alkalmas mester-
lövészi feladatok ellátá-
sára, és rombolópus-
kaként is funkcionál.
Képességei a Gepárd
M1 és M2 változatok
közé helyezik. Tűzgorsá-
sága az előbbinél na-
gyobb, de pontosabb,
mint az utóbbi.

Legalább azonos pon-
tosság, de nagyobb tűz-
gorsaság – ennek a kí-
válóalumnak tesz eleget
a Gepárd M5 mesterlő-
vész ismétlődő puska, az
M1-es „ős” továbbfej-
lesztett változata. A 14
kilogramm tömegű,
1465 milliméter hosszú
fegyver is orosz és

NATO-kaliberben készült. A lövedék
torkolati sebessége 840 (NATO-kali-
berrel 910) m/s, páncéltörő képessége
100 méterről 25 (15), 600 méterről 15
(10) milliméter, tárkapacitása 5 lőszer.
A 12x60 optikai irányzékkel az álló cél-
alakat az M1-eshez hasonlóan, 1200
méterről tudja leküzdeni, a hatásos lőtá-
volság is 2000 méter maradt.

A legfrissebb és legmodernebb „nagy-
macska” a Gepárd M6 Hiúz rövid csövű
öntöltő többcéllú puska, amely a 12,7x99
mm-es .50 Br NATO-lőszeret használ-
ja. A fegyver 10,5 kilogrammos tömege
alig több mint az M2A2 személyvédel-
mi rövidpuskáié. A Hiúz hossza 1125
milliméter, a lőszer torkolati sebessé-
ge 780 m/s, páncéltörő képessége 100
méterről 15, 600 méterről 10 milliméter,
tárkapacitása 5 lőszer. Gyakorlati tűz-
gorsasága 20 lövés/perc. Az álló cél-
alakat 600 méterről képes leküzdeni,
hatásos lőtávolsága 1000 méter. A kis-
méretű és -tömegű fegyver különleges-
sége a 12x60 optikai irányzék mellett
használatos elektrooptikai fejrányzék,
amelyet csipéből leadott lövésekhez le-
het használni.

Eleni Tsakopoulos Kounalakis
volt amerikai nagykövet asszony
is kipróbálta a Hiúzt.

A Red Wings hadművelet

FILM ÉS VALÓSÁG

BEKÖLTÖZÖTT AFGANISZTÁN A HAZAI MOZIKBA. EGY NÉGYTAGÚ, KÜLÖNLEGES MŰVELETI SEAL-FELDERÍTŐCSAPAT (SEA, AIR, LAND TEAMS) KUDARCCAL VÉGZŐDŐ BEVETÉSÉT KÍSÉRHETJÜK VÉGIG A KÉNYELMES ÉS AMI MÉG FONTOSABB, BIZTONSÁGOS KAROSSZÉKEKBŐL.

Afganisztán, Kunar tartomány, Shuryak-völgy: az afganisztáni háborúról szóló A túlélő című film eredeti helyszíne. A forgatókönyv egy valóságos amerikai különleges műveleti akció alapján készült. A rendező, Peter Berg, a lehetőségekhez képest igyekezett maximális hűséggel követni Michael P. Murphy hadnagy és három társa (Danny P. Dietz, Matthew G. Axelson és Marcus Luttrell) bevetését, amelynek végén csak egyikük (a súlyosan sérült Luttrell) maradt életben.

KEMÉNY FELKÉSZÜLÉS

A katonákat alakító színészek kemény kiképzésben Luttrellt is részt vett. A fizikai felkészülés mellett éleslövészeteiket is végrehajtottak, hogy a közeli fel-

Akikről a film szól: az eredeti SEAL-csapat és társaik. Jobbról a harmadik katona Marcus Luttrell.

Michael P. Murphy hadnagy és a híres karjézás...

vételeken hitelesen tudják megszemélyesíteni a profi SEAL-eseket. Nem maradhatott ki a felszerelések alapos megismerése, használatuk tökéletes begyakorlása sem. Mindennek olajozottnak kellett lennie, mert a film szerint rutinos, számos bevetésen túllévő, veterán különleges műveleti katonák küzdenek a terepen, a nehézségekkel és persze a folyamatosan őket üldöző ellenséges katonákkal.

A film nem mutatja be a katonák teljes előéletét, de az első percekben a leendő SEAL-tagok valódi kiképzéséről is láthatunk részleteket. Rövidíteni kellett a tűzharcokon és az üldözésen is, hiszen a valóságban több mint három órán keresztül tartott a négy katona és az őket üldöző kormányellenes erők összecsapása. A rendező maximalizmusára jellemző, hogy az elhunyt katonák boncolási jegyzőkönyveinek alapján „sérülnek meg” a színészek. Hitelesek a viselt ruhák, az egyes egyedi felvarrók is. (Mike Murphy hadnagy felvarrója például, amellyel a New York-i tűzoltóság 53-as fecskendőjére emlékezik.) Luttrell életben maradásának epizódja is valóságos volt. Az amerikaiakat ugyanis a ven-

...ami a filmben is feltűnik, a hadnagyot alakító színész, Taylor Kitsch állán.

dégek védelmét minden körülmények között betartó pastun becsületkódex mentette meg: a szomszédos, tálib erők által ellenőrzött faluval, Chichal-lal amúgy is rossz viszonyban lévő pastun település, Salar Ban lakója, Mohammad Gulab Khan előbb saját házában rejtette el őt, majd folyamatosan más és más helyen bújtatta. Ezért a tettéért a tálibok kiemelten figyelték, zaklatták a későbbiekben is, így el kellett költöznie a faluból. Gulab többször is járt az Egyesült Államokban, Luttrell meghívására.

SAKMAI SZEMMEL

A filmről egy igazi profi véleményét is megkérdeztük. A szolnoki MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljának Afganisztánt, a filmben szereplő környéket is megjárt katonája/operátora – érthető okokból név és fénykép nélkül – állt rendelkezésünkre.

Szakmai szemmel nézve a filmbeli művelet célpontja egy nagy fontosságú (High Value Target, HVT) személy volt, akiért a különleges erők képesek mélyen behatolni az ellenséges területre. A művelet célterülete, a Kunaron tartományban elterülő Shuryak-völgy körzete; ez az egyik legveszélyesebb terület, az ellenálló hátország, ahol szállást, kiképzést kapnak, fegyverraktárakat létesíthetnek.

Az amerikai különleges erők egy információt kaptak: a célszemély, Ahmad Shah Dara-I-Nu a völgyben, egy faluban tartózkodik. Úgy döntöttek, odaküldenek egy felderítőelemet, hogy megerősítsék, a célszemély valóban a faluban van-e. Amikor keresnek valakit, minden lehetséges információt össze kell gyűjteni róla. A jellegzetességek (mint például a filmbeli hiányzó fülcimpák), a lehető legtöbb szögből készített fényképek alapján nagy valószínűséggel azonosítható a célszemély. Ez a felderítés csak egy későbbi, kinetikus csapás előkészítése volt. A jelenlét megerősítése után ugyanis az illető szokásainak megfigyelése következett volna, vagyis annak megállapítása, hogy hol tartózkodik, merre jár, mik a szokásai, mikor kel, mikor alszik, hányan kísérik. Az összegyűjtött fotókat, adatokat műholdon továbbítják a bázisra, ahol azok alapján a rohamozó alcsoportok megtervezik a célpontra a műveletet – a kinetikus csapást, az elfogást vagy megsemmisítést.

A túlerő, az ellenség helyismerete és magaslati előnye a legjobb harcosokat is legyőzi.

A feladatnak megfelelően állították össze a felszerelésüket és a fegyverzetüket is – jegyezte meg szakértőnk. A kockázatelemzés sem maradhat el a feladatok megtervezésekor, hiszen tudni kell, hogy milyen a terep, milyen veszélyek várhatók, az ellenséges erők milyen létszámmal és fegyverzettel rendelkeznek? Mivel a jellegzetes hegyvidéki célterületen nem támadás, hanem felderítés, megfigyelés volt a négy katonafeladata, a málfeladat, a „3 napos” hátizsák és a két-két gépkarabély, illetve a kijelölt mesterlövészfegyver (Designated Marksman Rifle) az oldal-fegyverekkel együtt elegendőnek látszott. Kerámiabetétes védőmellény sem volt rajtuk, mert az nagyon megnövelte volna a mozgásukat a hegyvidéki terepen. A feladat jellege és a fegyver, illetve a nagy mennyiségű lőszer, a pót-fegyvercső miatt az M249 SAW golyószóró mellett más támogató fegyverzet is hiányzott a felderítőelem felszerelési közül; igaz, a gépkarabélyok csöve alá gránátvetőt szereltek.

NEHÉZ KÖRÜLMÉNYEK

A kommunikáció az erdős, hegyes terepen mindig gondot okozhat. Számolni kell ezzel, hiszen például a hagyományos rádiótechnika használata hegyvidéki viszonyok között nehézkes, márpedig Afganisztánban arrafelé igencsak erdős a terep – tette hozzá a kato-

na/operátor. A filmbeli, de ott a valóságban is meglévő fenyves erdő, mint növénytakaró, gátolja a hagyományos rádióadásokat. Ezt tudta a felderítőelem, így műholdas rádió és Iridium műholdas telefon is volt náluk. A műholdas rádióval sem akadálymentes a kommunikáció, ugyanis a sikeres híváshoz az antennának a megfelelő rálátási szög kell. „Látmia” a műholdat. Ha a műhold túl lapos szögben van, nehéz jeleket jelölhet a rossz, ködös idő. Ne feledjük, 2005-ben, az akció idején még korlátozottabbak voltak a lehetőségek. Ezzel számoltak is: a filmben két „ablak”, azaz két bejelentkezés maradt. Ha ezzel még nem, de a harmadik hívás kimaradásával már probléma volt. Szakértőnk hozzátette: két kihagyás akkor számít elfogadhatónak, ha a feladatelemzésben elfogadható kockázatként jelenik meg.

Az egyetlen túlélő, Marcus Luttrell a forgatáson.

A filmben rajzolnak is – és ez sem véletlen. A katonák a rejtve, álcázva megfigyelt faluról, az egész területről egymást váltva vázlatot készítenek. A figyelmet megkezdő katonák így láthatják az előző megfigyeléseket, ismerhetik az adott figyelési szektorokat. Pontosan tudja, mit, hol kell keresnie, illetve ha például azonosítható egy új célpont, azt azonnal be tudja jelölni a vázlaton. A következő katonák is már tudják, mire kell figyelni, vagy mi az, amit már megfigyeltek az adott területen. A fényképezés és a rajzolás kiegészíti, de nem helyettesíti egymást.

Nem véletlen és nem filmes túlzás az sem, hogy a négy

A felszerelést és a fegyvereket illetően is maximális élethűsége törekedett a rendező, Peter Berg.

főszereplő több sérülése után is eredményesen képes harcolni. Az amerikai haditengerészet különleges katonáinak, a SEAL tagjainak állóképessége, erőnléte rendkívül jó, a hadterében a legjobbak közé tartozik. Ez számukra kiképzési alapkövetelmény, vagy inkább életstílus, elhivatottság. Ahogy mi, magyar különlegesek, úgy ők is a legjobb felkészültségre, az átlagosnál jóval nagyobb tűróképességre, megszerzésére törekednek. Ez mutatkozott meg a filmbeli szituációkban is – jegyezte meg a katoná/operátor.

Minden egyes lövés másként hat az emberre, ez függ attól, hogy a lőszer, a repesz milyen roncsolást, sérülést okoz. A filmben kétszer is látható, amint a katonák kétségbeesett cselekvésként leugranak a szikláról. Ez egyben dramaturgiai fogás, a lehetetlen helyzet, a súlyos döntési szituáció kiemelése. A helyszínen készített fényképek laposabbnak mutatják a hegyoldalakat, de tény, hogy súlyos sérülések voltak. A sziklák közötti esésnél semmi nem védi az embert, a sérülés mértékének alakulása csupán szerencse kérdése.

A harctéri használatra készített eszközök szempontjából sem kedvezőek az ilyen helyzetek, ugyanis a sérülékeny rádióra, a navigációs és optikai eszközökre ilyenkor is vigyázni kell. A filmben, és közben ugyan nem tört össze, még csak nem is sérült meg egy eszköz

sem, de ennek esélye 50-50 százalék. A katonák mérlegeltek, döntöttek, s ez még mindig jobb, mintha nem döntöttek volna – mondta „különleges” szakértőnk.

A DÖNTÉS SÚLYA

A bázison a parancsnokoknak is dönteniük kellett. A katonák a feladat megtervezése során – a rendelkezésre álló időtől függően – igyekeznek minden lehetséges eseményre felkészülni, megfelelő forgatókönyveket kidolgozni. A rádióadás imént említett harmadik kimaradása miatt például számos cselekvési változat aktiválódhat, amikor is a felmentő egységek, a gyorsreagálású erők is készülségre lépnek. Könnyen előfordulhat ugyanis, hogy a következő adás már a segítségkérésről szól. Így arra is felkészülnek, hogy a felderítőelemet felfedjük, mint ahogyan a filmben a három birkapasztor ezt megteszi. Igaz, ha lett volna távolról irányított felderítőgéptámogatásuk (UAV), akkor hamarabb felfedezik a rájuk veszélyt jelentő pásztorokat. A négy amerikai katonára vonatkozó szabályok szerint őket valóban nem ölhetik meg vagy ejthetik fogságba, még akkor sem, ha rádió volt náluk. Elengedésük után viszont biztosra lehetett venni, hogy a csapat ellenséges erőkkel fog tűzharcba keveredni. A szakértő szerint a katonák nyilván rejtetséget bízott, fedettebb helyet kerestek. Az el-

lenséges erők fölényben voltak: ismerték a környéket, gyorsabban tudtak mozogni, s persze könnyebb felszerelésük is segítette őket ebben. A támadók pontos számát nem lehetett meghatározni, s a fegyverzetük (RPG-vetők, géppuskák) is erősebb volt. Hegyi hadviselés esetén mindig a frontlő felől harcolóknak van előnye – állapította meg a szakértő. A gyorsabb mozgási lehetőség, a helyismeret miatt a filmben sikerült védett állásból kivetni és folyamatos menekülésre kényszeríteni a négy katonát.

A mentőakció nehezebbé tette a légi támogatás hiánya, hiszen az AC-130U támadógép csak a kirakástól a rejtett megfigyelőhely eléréséig kísérte a csapatot. Valóban előfordulhat (a filmben ez meg is történt), hogy a támogatásra kijelölt harci helikoptereket másik feladatra vezénylik el. Ez esetben is kockázatelemzés után született a döntés: a másik helyszínen tűzharcba keveredett katonák támogatása kapott prioritást. Igaz, az RPG-vel felöltött Chinookon talán nem segített volna az Apache jelenléte: a sziklás, hegyvidéki, erdei terepen könnyen el tud rejtőzni és hirtelen tud támadni az RPG-s ellenség. A helikopter lebegés közben a legsebezhetőbb és Afganisztánban több esetben is sikerrel támadtak meg szállítóhelikoptereket RPG-vel – mondta végül az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljának katoná/operátora.

Szarajevő – 1914. június 28.

A merénylet nyomán híressé vált jármű ma a bécsi hadtörténeli múzeumban áll.

EGY NAP EMLÉKEI

KÉT PISZTOLYLÖVÉS, AMI MEGVÁLTOZTATTA A VILÁGOT. A KÖVETKEZMÉNYEK ISMERETÉBEN NEM TÚLZÁS ÍGY JELLEMEZNI A FERENC FERDINÁND OSZTRÁK–MAGYAR TRÓNÖRÖKÖS ÉS HITVESE, ZSÓFIA HERCEGNŐ ÉLETÉT KÖVETELŐ SZARAJEVI MERÉNYLETET. BÁR E SORSFORDÍTÓ NAP 100 ÉVE VOLT, A HOZZÁ KÖTÖDŐ TÁRGYI EMLÉKEK KÖZÜL TÖBB MÉG NAPJAINKBAN IS MEGTEKINTHETŐ.

Polgármester úr! Idejövünk az Ön városába látogatába, s az embert bombával dobják meg! Ez megdöbbentő! 1914. június 28-án e szavakkal szakitotta félbe a városházán a szarajevói polgármester üdvözlöbészédét az érthető okokból feldúlt Ferenc Ferdinánd. E végzetes napon a főherceg és felesége ellen ugyanis egy merényletet már megkíséreltek: délelőtt 10 óra után kevéssel kézigránátot dobtak az autójukra, de a robbanás nem követelt halálos áldozatot: néhány bémészködő, illetve a trónörököszt kísérő egyik autó utasai sebesültek meg.

A főhercegi pár biztonságáért felelős szervek hanyagsága miatt pedig akár már ez a merénylet is sikeres lehetett volna. Jellemző, hogy Ferenc Ferdinánd és felesége egy nyitott tetejű autóval indult el a szarajevói pályaudvarról a városházára. Az osztrák Gräf & Stift cég által gyártott négyhengeres, 32 lóerős luxuslimuzin ma a bécsi hadtörténeli múzeumban, közismertebb nevén az Arsenálban áll. Magát a járművet egyébként 1910. december 15-én vásárolta gróf Franz von Harrach, aki szintén az utastérben tartózkodott, amikor eldördültek a halálos lövések.

Azok a halálos lövések, amelyeket egy nacionalista szerb diák, Gavrilo Princip adott le; az ő arca a történelem iránt kicsit is érdeklődőknek nem ismeretlen, hiszen több fotó is fennmaradt róla, illetve arról, amint közvetlenül a merénylet után elfogják. A szervezetben kulcsszerepet játszó – boszniai szerb parasztcsaládból származó – Princip megbízója a Fekete Kéz nevű terrorszervezet vezetője volt, aki egyben a szerb titkoszolgálat ezredeseként szolgált. Korábban Belgrádban tanult, ott lett „Nagy Szerbia” fanatikus híve. A 20. század elején vívott

balkáni háborúkban megerősödött, Oroszországot maga mögött tudó Szerbia álma a nagy délszláv egység létrehozása volt: ki akartak jutni a tengerig, de az ősi szerb területnek tekintett koszovói Rigómezőre is szemet vetettek. Érdekes egybeesés, hogy Ferenc Ferdinánd látogatására éppen a szerb szempontból katasztrófával zárult – 1389. június 28-án vívott – első rigómezei csata évfordulóján került sor.

Ferenc Ferdinánd tisztában volt a szarajevói látogatás veszélyeivel, mégis vállalta az utazást. Az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregének boszniai gyakorlatára érkezett a városba, ugyanakkor ezzel az úttal a Habsburgok megtépzott bosznia-hercegovinai tekintélyének helyreállításához is hozzá kívánt járulni. A Monarchia még 1908-ban csatolta területéhez a két balkáni tartományt, ahol ezt követően szélsőséges szerb szervezetek számos merényletet kíséreltek meg az uralkodócsalád tagjai, illetve a Monarchia kormánytisztviselői ellen.

Az összeesküvők már hetekkel a trónörökös érkezése előtt elkezdtek szervezni a merényletet. Dolgukat jelentősen megkönnyítette, hogy a főhercegi pár tervezett útvonalát már napokkal korábban közzétette a sajtó. Mint ahogy azt már említettük, először kézigránáttal próbálkoztak: a robbanóeszközt Nedjelko Cabrinovic hajította az autóra, de dobása célt tévesztett. A merényletök ezután szétszédtek, Cabrinovic pedig megpróbált végezni magával, de a rendőrök elfogták.

Princip közvetlen közelről vehette célba a főhercegi párt.

Úgy tűnt tehát, hogy Princip és társai nem tudják teljesíteni küldetésüket: Ferenc Ferdinándra tudniillik most már jobban vigyáztak, a polgármester üd-

vözlöbészédét is szoros védőőrizetben hallgatta, míg Oskar Potiorek tábornag, Bosznia-Hercegovina katonai kormányzója elővigyázatosságból megváltoztatta a főhercegi pár konvojának útvonalát.

Apró szépséghiba, hogy erről elfelejtette értesíteni a sofőröket, akik így az eredeti terveknek megfelelően bekanyarodtak a trónörökös apjáról. Ferenc Józsefről elnevezett szűk utcácskába. Amikor a Ferenc Ferdinánddal és hitvesével egy autóban utazó Potiorek ezt észlelte, dühösen megállította a konvojt, alig néhány lépésre Principtól. A merénylőnek tehát gyakorlatilag ölebe hullott a nagy lehetőség, s mint tudjuk, élt is vele: közvetlen közelről két lövést adott le, melyekkel kioltotta Ferenc Ferdinánd és Zsófia életét. Az általa használt, belga gyártmányú Browning FN Model 1910 típusú pisztolyt éppen tíz évvel ezelőt találták meg egy osztrák jezsuita kolostorban, amikor a szervezetek a merénylet 90.

A merénylő elfogásának pillanata.

évfordulója apropójából kutatni kezdtek a levéltárakban.

Valamilyen okból a fegyvert annak idején a holtakat búcsúztató Anton Puntigam jezsuita atyára bízta, aki Ferenc Ferdinánd emlékére egy múzeumot akart létesíteni, e tervét azonban a Monarchia első világháborús veresége és széthullása megghiúsította. Puntigam 1926-ban meghalt, az uralkodócsalád pedig nem volt hajlandó átvenni a pisztolyt, amiről aztán szép lassan mindenki megfeledkezett. A Browning – hasonlóan a Gräf & Stift luxuslimuzinhoz – a bécsi Arsenalba került, ahol még további három, a méretnyitől köthető tárgyi emléket őriznek: Ferenc Ferdinánd véres zubbonyát, halotti maszkját, illetve azt a

Ferenc Ferdinánd véres zubbonya szintén a bécsi Arsenalban van kiállítva.

Bory Jenő emlékmű-együtteséből mára csak a kép jobb oldalán látható pad maradt meg.

Emléktábla hirdeti, hogy Princip honnan lőtt a trónörökösre és hitvesére.

francia fekvőfotel, amelyen a trónörökös kinszenvedett.

Visszatérve Principre: a tettest még a helyszínen elfogták, és később életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték; a halálbüntetést fiatal kora miatt kerülhette el. Mindazonáltal már a Monarchia felbomlását sem érte meg: az első világháború befejezése előtt, 1918. április 28-án tuberkulózis végzett vele theresienstadti (ma Terezín, Csehország) börtönében.

A merénylet helyszínére Bory Jenő (1879–1959) álmot emlékművet, egy kettős oszlopot, melynek része volt az áldozatok bronz reliefsje, egy örökmécses és egy Pieta-szobor (a keresztéről levett Krisztust ölében tartó és fiát sirató Mária-ábrázolás). Ezt az emlékművet egészítette ki egy aszfaltba süllyesztett acélleap (latin nyelvű felirata magyarul így hangzik: Ezen a helyen adta életét és vérért Istenért és hazáért Ferenc Ferdinánd királyi herceg és felesége, Hohenberg Zsófia hercegnő), illetve a kettős oszloppal szemben elhelyezett, gránitból készült mozaikdíszítésű pad. A kompozíciót 1917. július 29-én avatták föl, 1919-ben azonban lebontották – Sarajevó ekkor már nem a Monarchiához, hanem az első világháború után létrejött Szerb–Horvát–Szlóven Királysághoz tartozott. A merénylet színhelyén ma egy emléktáblát találunk. Ennek eredetijét 1930-ban állították, melyet aztán 1941-ben leszedtek és állítólag Hitlernek ajándékozták, a Führer 52. születésnapjára.

A 19. SZÁZAD UTOLSÓ ÉVTIZEDEIBEN MEGJELENT KIS KALIBERŰ, GYÉRFÜSTŰ LŐPORRAL MŰKÖDŐ KÉZI- ÉS SOROZATLÖVŐ FEGYVEREK ALAPJAIBAN VÁLTOZTATTÁK MEG A VILÁG HADSEREGEINEK „RUHATÁRÁT”. SZÁMÚZTÉK AZ ADDIG HASZNÁLT FELTŰNŐ SZÍNEKET, HELYŰKBE A SZÜRKE ÉS A KHAKI KÜLÖNBÖZŐ ÁRNYALATAI LÉPTEK.

A hadseregek színeváltozása

SZÜRKÜLET

Az egyenruhák tekintetében a második angol–búr háború (1899–1902) és az orosz–japán háború (1904–1905) tapasztalatai ösztönözték a hadvezetéseket forradalmi változtatásokra: először e két fegyveres konfliktus során bizonyosodott be, hogy a katonáknak kevésbé feltűnő viseletre van szükségük – jegyezte meg dr. Bacsoni Tamás őrnagy, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum főmuzeológusa.

A színeknek ugyanakkor a korábbi évtizedekben, évszázadokban fontos szerep jutott a csatatereken: segítségükkel lehetett megkülönböztetni a saját erőket az ellenségtől. Különösen akkor volt ennek nagy jelentősége, amikor a harcmezőn nagy füst uralkodott, a füstös lőpor használatra eredményeként. Az idők során ki is alakult az

egy-egy országok haderejét meghatározó színek: a pirosat jellemzően az angolok, a kéket a franciák, a fehéret az osztrákok használták. A főmuzeológus elmondta: miután Napóleon az 1806-os berlini dekrétumával kizárta a brit kereskedelmet az európai kontinensről, azaz elrendelte a kontinentális zárlatot, a franciák nem tudtak hozzájutni az egyenruhájuk festéséhez nélkülözhetetlen kék indigóhoz Indiából. Így a francia gyalogezredeket fehérbe öltöztették addig, amíg a beszerzési probléma meg nem oldódott.

Az említett két háború után azonban viszonylag gyorsan eltűntek a színes és díszes egyenruhák. Ekkor kétféle irányzat alakult ki: a hadseregek egyik része szürkébe öltözött (például Németország és az Osztrák–Magyar Monarchia), a

másik része pedig a khaki (sárgásbarna) szín használatában látta a megoldást – utóbbiak sorába tartoztak az angolok, az oroszok és az amerikaiak.

Az Osztrák–Magyar Monarchia hadserege – leszámítva a lovasságot – 1908-ban rendszeresítette a csukaszürke (hechtgrau) tábori ruházatot, s az első világháború kitérésakor, 1914 nyarán ebben is vonult hadba. Hamar kiderült azonban, hogy ez a szín túlságosan világos, ezért nem álcáz kellőképpen. Nem véletlen tehát, hogy a Monarchia már a harcok második évében, 1915-ben áttért a szövetséges németek által favorizált tábori szürkére (feldgrau). Ekkor már a lovaikról leparancsolt huszárok sem kerülhették el a színváltást: kék-piros egyenruhájukat tábori szürke sapkára, zubbonyra, mentére és nad-

A német haderő első világháborúban használt tábori szürke egyenruhája és felszerelése. A vállon átvetett vászonzsákban tárolták a kézigrázókat.

Az első világháború idejére nemcsak az egyenruhák színei változtak meg, hanem új felszerelések, például a gázálcarcok is megjelentek.

rágra kellett cserélniük, felszerelésüket pedig rohamsisak, gyalogsági ásó és gázálcarc egészítette ki a kíméletlen lövészárkok-háborúban. Annak ugyanakkor nemcsak álcázási, hanem gyártástechnológiai okai is voltak, hogy a csillogó réz sapkarózsákat és gombokat horganyból (azaz cinkből), csontból és fából készült matt változatokra cserélték, míg a tábori sapka szemernyőjét egy idő után az olcsóbb szövetből gyártották, s nem bőrből.

Hasonló változások történtek a felszerelés más darabjai esetében is. A költségesen előállítható szőrmes borjúbőr hátbőröndöt például a lenből készült hátizsák váltotta fel. A díszes, címeres derékszíjcsatok is eltűntek, helyükre a lovassági egytűskés csatos derékszínj lépett, ám az egyre nyomasztóbbá váló nyersanyaghiány miatt a háború utolsó éveiben a legtöbb derékövet már vászonhevederből gyártották. A bőrhány volt az oka annak is, hogy a töltényszákat fémből vagy vulkánfibrából kezdték el készíteni. A háború előrehaladtával szintén hiánycikké vált posztó he-

lyett csalánszövetet használtak, egyben hazafias kötelességgé tették a csalánygyűjtést. Ugyancsak a lakosságnak kellett beszolgáltatnia a különböző téli óvó-cikkeket is, így például térdmelegítőket, gyapjúharisnyákat, haskötőket, sálakat, hósapkákat, kesztyűket, lábszár- és lábfejdőket.

A gyalogsági egységként harcoló tengerészaljakulatok tagjai – akárcsak a huszárok – tábori szürke egyenruhát kaptak, csak jellegzetes matróz- és tányérsapkákat tarthatták meg. Az újonnan alakult „légjáró csapatok” állománya pedig eredeti fegyver- vagy csapatnemének egyenruháját viselte, mindössze a galléron el-

A központi hatalmak katonáinak egyenruhái.

A szürke tábornoki egyenruhán a kítüntetések is szépen mutatnak.

helyezett jelvényt utalt arra, hogy hol is szolgálnak valójában. Persze a repülőgépeken speciális viseletre volt szükség: a pilóták szőrmebéléses bőrből készült kezzezléssel, kabáttal, kesztyűvel és fejvédővel övték magukat az időjárás viszonyosságaitól – tudtuk meg Baczoni Tamástól. A főmuzeológus hozzátette: 1917-ben

franciák – és a románok – választása a kékeszürkére, a belgáké a khakire, míg az olaszoké a zöldesszürkére esett.

Baczoni Tamás hangsúlyozta: az antant hadseregeit nem sújtotta olyan mértékben a nyersanyaghiány, mint a központi hatalmakéit, de a háborús tömegtermelés náluk is magával hozta

az egyenruha és a felszerelési cikkek egyszerűsödését, illetve az újabb és újabb anyagok használatát. A máharendszerek (például derékszín, hordozó, I. Károly császár (IV. Károly néven magyar király) is megtekintette, ám rendszeresítésükre már nem kerülhetett sor.

Az első világháború előtt vagy legkésőbb a harcok első éveiben az ellenérdekelte oldalon, vagyis az antant hatalmak hadseregeinél is megtörtént a színváltás. Az angolok még idejekorán, 1903-ban rendszeresítették sárgásbarna egyenruhájukat, a francia és a belga katonák azonban még a régi, feltűnő színű öltözetükben indultak a háborúba. A hadvezetőségeknek aztán a véres veszteségek nyomán be kellett látnia, hogy igenis van létjogosultsága a rejtést biztosító színeknek. A

katonai viselet tekintetében is számos újítást hozott a háború. A kényelmetlen, magas állógallért és az ezzel együtt hordott kemény nyakszegélyt felváltották a lehajtott galléros zubbonyok és a puha nyakú ingek. Az impregnált anyagból készült hosszú, esőgalléros lövészárkok-kabát – angolul trench coat, amelyből aztán hazánkban „trenchsko” lett – pedig éppen az első világháború frontjairól indult máig tartó hódító útjára – mutatott rá a főmuzeológus. E világméretű konfliktus során jelent meg a „tereptarka” is. Az akkor még elsősorban a technikai eszközök álcázására használt színkombinációkban rejlt lehetőségeket a „senki földjén” tevékenykedő mesterlövészek is felfedezték, akik maguknak készítették a legtöbbszor kézzel festett álcaruhákat; ezek voltak a mai hadseregek tereptarka hadi gyakorlóruháinak közvetlen elődei.

Íttelei Kiss József is speciális viselettel övta magát a magasban.

A háború első hónapjaiban elszenvedett véres veszteségek után a belga hadvezetés is áttért khaki szín alkalmazására.

Osztálytalálkozó! Vigyázz!

NÉVSOROLVASÁS

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM AZ 1970-ES ÉVEK ELSŐ FELÉBEN ÚGY DÖNTÖTT, HOGY A FELSŐFOKÚ TISZTKÉPZÉS UTÁNPÓTLÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN LÉTREHOZZA A KATONAI KOLLÉGIUMOK HÁLÓZATÁT, ELSŐKÉNT IS AZ EGRI INTÉZMÉNYT.

Az egrai katonai kollégium 1974-ben kezdte meg működését: a növendékek polgári iskolákba jártak, de nevelésük a honvédség speciális igényeinek megfelelően történt, vagyis a fiatalokat a katonai pályára készítették fel. Az egrai után 1978-ban Nyíregyházán és Tatán, 1983-ban Szegeden, Győrben és Balassagyarmaton, 1985-ben Zalegerszegen, 1986-ban Pécsen, Székesfehérváron és Szolnokon nyílt egy-egy újabb katonai kollégium. Eleinte az ország minden pontjáról hátrányos helyzetű családokban élő tehetséges gyermekeket válogattak, akik szigorú felvételi után kerülhettek az intézményekbe. A kollégisták az adott város középiskoláiban tanultak, dél-

utánonként pedig katonai ismereteket oktattak és sportfoglalkozásokat tartottak számukra.

Az első intézmény tehát Egerben jött létre, a Magyar Néphadsereg Középiszkolai Katonai Kollégiuma néven. 1974-ben négy középiskolai osztály indult: a felvételt nyert 106 diák a Dobó István Gimnáziumban, az Alpari Gyula Közgazdasági Szakközépiskolában, a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban, illetve a Gép- és Műszeripari Szakközépiskolában kezdte meg tanulmányait. A tanévnyitóra 1974. augusztus 31-én, a Gárdonyi Géza színházban került sor. Az ünnepségre a négy elsős osztály a kollégiumból menetelven vonult a városra át, így a színházig tartó úton nemcsak a

szülők, hanem a járókelők is megcsodálhatták a csapatot. A megnyitót Páczes József vezérőrnagy, a honvédelmi miniszter helyettese mondta.

A feltételek messze jobbakk voltak, mint egy „sima” kollégiumban: a diákokat 2-4-6 ágyas szobákban helyezték el, minden csoportnak külön tanulószobája volt, emellett rendelkezésükre állt – egyebek mellett – orvosi és fogászati rendelő betegszobával és elklónítóval, fotólabor, zeneterem, könyvtár, KRESZ-tanterem, elektromos lőtér, illetve számos sportpálya is. A növendékek végzős korukra megtanultak úszni, kerékpározni, motorkerékpározni és gépjárművet vezetni.

Az iskolai beilleszkedést nagymér-

tékben segítette, hogy az osztályfőnökök hetente, kéthetente meglátogatták tanítványukat a kollégiumban, ahol pedig különböző kulturális programok (például múzeumlátogatás, szavalóverseny) szervezésével igyekeztek csökkenteni a diákok honvágyát. Szinte azonnal megalkult a Katonai Kollégiumi Sportegyesület, egy-egy kézilabda- és futballszakosztályal; az előbbi a megyei ifjúsági bajnokságba, az utóbbi pedig az egrai járási ifjúsági bajnokságba nevezett be. Az évfolyamok gyarapodásával egyre jobb lettek az eredmények is. A kézilabdacsapat például 1980 decemberében bejutott a megyei bajnokságok területi döntőjébe, ahol a második helyet szerezte meg a Budapesti Honvéd ifistái mögött.

Az 1975/76-os tanévtől kezdve rendszeressé váltak a főiskola-látogatások; igaz, e programra kizárólag szombaton vagy vasárnap került sor, így a növendékek csak bemutatáson keresztül ismerkedhettek meg a felsőfokú oktatási intézmények életével. A legelső élményt persze a nyári táborozások adták. Az elsősök Reziben, a másodikosok az 1978/79-es tanévvél bezárólag (ami után a nyarak egy részét építőtáborban töltötték) Nagyorosziban, a harmadikosok pedig Csobánkán táboroztak két héttig. Az utóbbi már igazi katonai tábornak

A középiskolai tanulmányait 1974-ben megkezdett első egrai kollégisták 2014 augusztusában tartják 40 éves osztálytalálkozójukat. Az érdeklődők Kalmár János e-mail címén jelentkezhetnek: kalmar.janos@hotmail.com.

számított: 40 fős sátrakban helyezték el a növendékeket, akik tábori körülmények között tisztálkodtak, s gyakorló géppisztollyal éjszakai őrseget is adtak. A feladatokat korántsem vették félvállról, amire jó példa, hogy egy alkalommal az őrseg nem engedte be a kapun a táborba visszaérkező parancsnokot, Borsodi Gergely alezredest, mert nem tudta megmondani a jelszót. Más választása nem lévén, az alezredes Szentendrére ment, onnan telefonon megkérdezte a jelszót, melynek ismeretében végre bejuthatott az általa vezetett tábor területére. Másnap reggel az őrseget adó növendék, Köpöczy József, dicséretben részesült a szolgálat példás ellátásáért.

Az 1982. augusztus 20-i tisztavetés két szempontból is emlékezetes maradt

a kollégium számára. Egyfelől ekkor avatták az első olyan tiszteket (szám szerint hatvanhatet a felvételt nyert kilencvenháromból), akik egykor az intézmény növendékei voltak, másfelől a tiszti fogadalom szövegét egy korábbi egrai kollégista, Szekeres István főhadnagy mondta a Kossuth téren.

A kollégium elnevezése többször is változott, 1984-ben vette fel Lenkey János honvéd tábornok nevét. A növendékek rendszeresen gondozták a névadó sírját, emellett megemlékeztek születéséről és haláláról évfordulójáról, tetteiről úgy a szülőházában, mint a végső nyugalmenél vagy a kollégium udvarán felállított szobránál.

A honvédelmi miniszter 1992. augusztus 15-i hatállyal a katonai kollégium bázisán – annak jogutódjaként – megalapította a Lenkey János Honvéd Gimnáziumot, amelyet aztán az 1997/98-as tanévtől már Honvéd Középiszkola és Kollégiumnak neveztek. Az iskola továbbra is a katonai felsőoktatási tantervben, valamint katonai szakképző intézetekben történő továbbtanulásra készítette fel a növendékeket, ennek megfelelően speciális tantárgykat katonai alapismereteket is oktattak.

Az 1999-es haderő-átalakítás során azonban az egrai katonai gimnáziumi oktatás felszámolásáról döntöttek. 2000-ben meg is szűnt az intézmény, ám a kifutó évfolyamok – honvédségi felügyelet mellett – az épületbe költözött Kossuth Zsuzsa Egészségügyi Szakközépiszkola keretei között befejezhették tanulmányukat. Többszöri átszervezés után tehát a 2002/2003-as tanév végén zárta be végérvényesen kapuit a kollégium, amelynek falai között – közel 30 éves fennállása során – 2050 növendék fordult meg, és közülük ezeröttszázhuszonhétan érettségiztek le. Az érettségizettek 94,2 százaléka aztán valamelyik hazai vagy külföldi egyetemre, főiskolán folytatta tanulmányait.

Bár az egykori növendékek közül nem mindenki választotta a katonai hivatást, azt egyöntetűen állítják: életük legszebb négy évét töltötték a kollégiumban. Kitorolhatetlenül él bennük ez a kamaszkorokat meghatározó időszak, sok szép élménnyel gazdagította őket, s a későbbi életükre is hatással volt. Ahogy egyikük fogalmazott: emberi tartást adott, s a nehézségekkel való szembenézés képességét nevelte beléjük az ott eltöltött idő.

Pillanatkép az '50-es évekből Budakeszin.

ISTEN TENYERÉN

NÉZEM, CSAK NÉZEM ŐKET, AZ ÉLETÜK DELÉN TÚLLÉVŐKET. JUHÁSZ GYULA SZAVAI KAVAROGNAK FEJEMBEN: MILYEN VÉGTELEN PUHÁN, SZELÍDEN PIHENNEK ITT, ISTEN TENYERÉN. ITT, BUDAKESZIN, A HONVÉDKÓRHÁZ TELEPHELYÉN, A TAVALY NYÁRON BEZÁRT VERŐCEI BETEGOTTHON LAKÓINAK FOGADÁSÁRA KIALAKÍTOTT 2. SZÁMÚ KRÓNIKUS UTÓKEZELŐ OSZTÁLY KÓRTERMEIBEN. A TÖRTÉNET „KONGÓBAN” KEZDŐDÖTT...

Nógrádverőce, negyed évszázaddal a Verőcei Betegotthon létrehozása előtt: az 1960-as évek elején katonai építkezés kezdődött meg az akkor Nógrád megyéhez tartozó település határán, a Balázs-hegyen. A helybeliek persze majd' mindent tudtak a munkálatokról. Azt mindenképp: titkos rakétakilövő bázis épül „Kongóban”. Tudniillik az önállóvá váló afrikai országban akkor nagy volt a ramazúri, ezért a helyiek róla nevezték el az építkezési területet. A közepes hatótávolságú levegő-föld rakéták verőcei bázisa rövid életűnek bizonyult, még a '70-es évek vége előtt bezárták kapuit. Néhány esztendő múltán kiderült, nem véglegesen. Igaz, a kormány honvédelmi bizottsága békésebb jövőt szánt az objektumnak: itt kapott helyet a Magyar Néphadsereg

Központi Katonai Kórházának Betegotthona. A Magyarországon teljesen újszerű intézményt a hosszú és gondos ápolást, állandó orvosi felügyeletet igénylő betegek számára létesítették. A katonaegészségügy központi és csapattagozatában ez idő tájt nagy horderejű fejlesztések valósultak meg: Balatonfüreden szívszanatóriumot, Nagykanizsán „prototípusként” helyőrségi csapatrendelőt, Győrben új katonakórházat építettek, s az épp rekonstrukció elején lévő Központi Katonai Kórház kihelyezett részlegeként alakult meg a Verőcei Betegotthon. A 100 ágyas, kezdetben krónikus és rehabilitációs tevékenységet egyaránt folytató intézmény 1986. november 10-én kezdte fogadni a betegeket. A betegotthon a tavaly nyári bezárásáig, egy néhány éves „önálló

Szabó István mérnök dandártábornok

periódust” kivéve, a haderő központi egészségügyi intézményének (röviden fogalmazva: a katonai, illetve a honvédkórházának) égisze alatt, a telephelyek egyikeként működött.

– A Verőcei Betegotthon megszüntetésének szükségessége 2012 nyarán vált nyilvánvalóvá – idézi fel a döntés előzményeit Szabó István mérnök dandártábornok, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központjának parancsnoka. – A 12 telephelyes szervezet a 2011-es kormányzati pénzügyi konszolidációs intézkedés, illetve az ezzel egy időben végrehajtott intézményi összevonás ellenére működését veszélyeztető, fenntarthatatlan pályán maradt. A honvédelmi miniszter ezért 2012 nyarán miniszteri biztost nevezett ki, akinek vezetésével újabb átfogó felülvizsgálatra került sor. Ennek alapján fogalmazódott meg: az alapvető kapacitások, vagyis katonaegészségügyi tevékenységek fenntartása mellett csökkenteni kell a telephelyek számát. A fenntartó honvédelmi miniszter végül négy telephely megszüntetéséről döntött. Ezek egyike volt a verőcei, ahol 120 ágyon, 96 fős személyzettel 27 esztendeje folyt az Országos Egészségbiztosító Pénztár által finanszírozott, tipikus krónikus utókezelés. „Verőcét” kétségkívül tradicionális intézményként tarthattuk számon, ám minden egyes munkanapon egy millió forintot veszítettünk azon, hogy különálló telephelyként működött. Az viszont nem volt kérdés, hogy kapacitását, illetve a krónikus utókezelési tevékenységét fenn kell tartanunk, s emiatt új

Az egykori Verőcei Betegotthon főépülete.

A verőcei emlékezés szimbóluma Budakeszin.

Budakeszin, a teraszon Sárka néni és Deli Erzsébet segédápoló.

helyszínt kell keresnünk. Végül gazdaságossági, valamint orvosi szakmai érvek alapján a Budakeszin lévő Szanatórium utcai telephelyünkre esett a választás. A helyzet a tekintetben is rendeződött, hogy a közeljövő terveit, a gazdálkodási-költségvetési helyzetünk kedvező alakulásával összhangban, már a korábbi 120 ágyas betegápolási körülmények kialakításáról szólnak.

Az új helyszín Budapest XII. kerületében Budakeszierdőn, a Széll Kálmán térről induló 22-es járat Szanatórium utca (Vadaspark) elnevezésű megállójától néhány perc járásra van. A csendes, jó levegőjű környezet tulajdonképpen majd' száz éve (tüdő)szanatóriumok szűkebb hazája. Később, 1954-ben, itt kezdett el kórházat építeni a Honvédelmi Minisztérium is. Mivel időközben

A gyógytorna is a mindennapos ápolás része.

Budakeszin akadálymentesen közlekedhetnek a betegek.

Kökény Lászlóné százados, intézményi főnővér

kiderült, a befejezéshez nincs elegendő pénz, a „félkész” épületet az állam átadta a MÁV-nak; a munkálatok 1956-ra fejeződtek be, s az intézmény MÁV Tüdőgyógyintézet néven kezdett el működni. Erre, pontosabban az utód Budai MÁV Kórházra leginkább 2007 nyarán figyelt fel a katona-közvélemény. Ekkor ugyanis négy egészségügyi intézmény összevonásával létrejött a honvéd-, a rendészeti és a vasút-egészségügyi központ, azaz a kormányhatározattal megalapított Állami Egészségügyi Központ (ÁEK). Az új szervezet része lett a két budapesti MÁV-kórház, ezek egyikeként a budai is, ahol az integrálást követően rehabilitációs és krónikus utókezelő osztályokon fogadták a betegeket. Mindez 2007 nyarán történt. A miniszeri döntés alapján 2011-től hadrendi elemként, a vezérkari főnök közvetlen alárendeltségében, s ma már Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Honvédkórház néven működő szervezet gazdálkodásának elemzése rendszeres téma maradt a fenntartó Honvédelmi Minisztériumban. Míg nem 2012 nyarán... A történetet már dr. Muzsay Ildikó, a felszámolandó intézet vezetésével, a diszlokálás végrehajtásának koordinálásával megbízott orvos ezredes folytatja.

– 2013. július 5-én 12 óra 29 perckor hagyta el utolsóként a Verőcei Betegotthont Pali bácsi, a legrégebbi betegünk. Katonaorvosként nyolc évet szolgált csapatnál, orvosi szakterületet változtatva az utóbbi húsz esztendőben

Dr. Muzsay Ildikó orvos ezredes

a katona-egészségügy szervezésének vezetésében dolgozom. Így hát tudtam, hogy milyen tevékenység folyik Verőcén. De azt a betegotthon megszűntetések és az új osztály kialakításakor tudhattam meg igazán, hogy miért nehez az öreg fát átültetni. Hogy miért is volt fontos beszélgetni és beszélgetni Stefi néniével, aki szinte naponta járt ki Verőcére, hogy megnyugtató válaszokat kapjon számára egyetlen igazi kérdésre: mi lesz az ő kedves férjével. Figyelemmel voltunk arra, hogy kinek milyen betegsége van, ki az, akit ágyhoz

köt az állapota, ki az, aki az otthon lakói közül fennjáró beteg. De még arra is odafigyeltünk, ki kivel szeretne egy kórterembe kerülni. Lestük-vártuk a látogatókat, a hozzátartozókat is, hogy mindent személyesen beszélhessünk meg velük még az átköltözés előtt. Volt, aki hetekkel előbb elment Budakeszire megnézni, az új hely jól lesz-e szeretett párjának, szülőjének. Betegeink megnyugvására a kórház vezetése mindent megtett azért, hogy az ápolás e speciális területét kiválóan ismerő verőcei szakemberek közül a lehető legtöbbet folytathassák munkájukat Budakeszin. Segítségnkre voltak mindebben a katonák és a közalkalmazottak érdekvédelmi szervezetei, hiszen korrekett megoldásokat kellett keresnünk a maradéknak, a munkát máshol vállalnának, vagy épp a nyugdíjba menetelt választóknak egyaránt.

Budakeszin a közelmúlt számos „jelle” fogadja a látogatót. A nővérek pólóján „Verőce” felirat, a lépcsőházi fordulókban a betegek által Verőcén is gondozott fikuszok, az új kórtermekben a Duna másik oldaláról ide plántált régi szakértelem. A parkban a verőcei emlékezés szimbóluma, egy 2007 szeptemberében felavatott, dr. Beer Miklós váci megyéspüspök által felszentelt „ébenfa” gyertya szobor, a néhai dr. Kernács Károly kosdi fafaragó háziorvos adományként készített alkotása, az önzetlen segítőkészség Szárnyasi Lajos és Mészáros Tibor nevéhez köthető jele.

– Barátságos, a betegápolás javát szol-

Dr. Komócsin Márta orvos alezredes

gáló kórházi körülmények között dolgozhatunk – szögezi le dr. Komócsin Márta orvos alezredes, az egykori Verőcei Betegotthon vezetőjének gyógyító helyettese, a jelenlegi 2. számú krónikus utókezelő osztály vezetője. – Parancsnokunktól, Szabó tábornok úrtól és az átköltözést koordináló Muzsay ezredes asszonytól minden segítséget megkaptunk, akár a betegeinkről, akár pedig nővéreink szálláshelyéről vagy otthonteremtéséről volt szó. Kiváló előkészítés után költözhattunk ide, a teljesen megújított három-, illetve kétágyas

kórtermekbe. A szobákból közvetlen kijárat vezet a tágas teraszra, ahonnan gyönyörű erdőket, Budakeszit és vadasparkját, Telkit és Bicskét is látni. Az ágyak, a beépített szekrények, a nővérhívók, az oxigénszolgáltató pontok egyaránt megfelelnek a követelményeknek. Ápoltaink átlagéletkora 75 év felett van. 44 beteggel jöttünk át, betegségeik előrehaladottsága miatt közülük tizenhárom nem voltak jó állapotban. Ezért is vagyunk büszkék arra, hogy a jó feltételeknek is köszönhetően egyikük sem hagyott el bennünket. Számunkra az is nagy eredmény, hogy hat betegünk fennjáró, ők az épületen belül, egy emelettel feljebb ebédelhetnek – persze szigorú felügyelet mellett. Nővéreink rendelkeznek a szükséges végzettséggel, és azzal a tehetséggel, ami az itteni munkához nélkülözhetetlen. Erről szólna kell elmesélnem, hogy nemrég vettünk át egy több mint kilencven éves bácsit intézményünk másik krónikus osztályáról. Teltek-múltak a napok, míg nem megkeresett bennünket a fia, és mosolygva mondta: apu nagyon megvan élve, de csak azt kéri, ne csináljunk neki előre „katonákat”, mert ő önállóan szeretne kockáznai-karikázni az ennilval. Az intézmény vezetőjének megbízott ápolási helyettese, a verőcei betegek átköltöztetésében, az új feltételek megteremtésében kezdeti részt vett Kökény Lászlóné százados is a szakmai előnyöket sorolja mindenekelőtt. Nem

Alkalmi vérnyomás-kontroll: Gregus László nyugállományú őrnagy és Királyné Körmendi Krisztina osztályos főnővér.

véletlenül, hiszen traumatológiai területen eltöltött huszonnyolc év tapasztalatával rendelkezik.

– Intézményünk eleve kórháznak, szanatóriumnak épült, itt betegeink és ápolónak egyaránt jobb. Valamennyi kórterem tágas, világos, nem egyhez még fürdőszoba is tartozik. Budakeszin külön segítség nélkül, saját berendezéseinkkel készíthetjük el a mellkasröntgen- vagy az ultrahangfelvételeket. A laboratóriumi vizsgálatokhoz is helyben veszünk vért, amelyet futárszolgálat juttat be a honvédkórház központi laboratóriumába. Sok utaztatástól kímélhetjük meg így a betegeinket. Kollégánom, Királyné Körmendi Krisztina osztályos főnővér irányításával igazi családi hangulatban telnek a mindennapok, mondhatom, itt sokkal türelmebbek, empátikusabbak a nővérek, mint egy átlagos krónikus utókezelő osztályon. Kinevezésemkor nem véletlenül kaptam azt a feladatot, hogy ennek az osztálynak a betegápolási szemléletét, szakmai felkészültségét tegyem általánossá az egész intézményben. Empátia nélkül ez valóban nem megy. Most éppen fogsort készíttetünk az egyik betegünknek, mert nem tudtuk elérni a hozzátartozókat. Másik betegünknek a múltkoriban szalonát hoztunk otthonról, mert annyira kívánta... A „verőcei időkben” működött egy, a betegotthon lakóinak körülményeit jobbítani szándékozó, „Időskorúak gondozásáért” elnevezésű alapítvány, amelynek tevékenységi körei a megszűnést követően minden bizonnyal „beépülnek” majd az „Alapítvány a Központi Honvédkórház Jövőjéért” Közponi Honvédkórház feladatai közé. Ez utóbbi alapítvány, valamint a Budapesti Helyőrség Szociális Alapítvány képviselőivel – parancsnokunk, Szabó dandártábornok úr jóváhagyásával – egyeztetéseket kezdeményeztünk betegeink támogatása érdekében. A verőcei alapítványtól kapott mosogatógépet, fénymosóló, illetve gyógyszerelosztó-kocsit most is a munkánkat segíti.

„Ma fürdetés napja van.” Tetszik hallani, mégis csend van.” Gregus László nyugállományú őrnagy, az egykori légvédelmi rakétás, a fennjáró betegek egyike ad érzékletes helyzetképet. „Tessék nézni, milyen tisztaság van itt. És közvetlenség. Egyedül vagyok. De a kedves nővérek, a rólam gondoskodók feleltetik velem a magányt. Köszönöm.”

Ünnepnapi rendezvények a budai várban

A FORGATAG FOLYTATÓDIK

Talán maguk az ötletgazdák – dr. Kovács Vilmos ezredes, parancsnok, valamint Závodi Szilvia muzeológus – sem igen gondolták, hogy már az első forgatag fergeteges sikert arat, s közel tízezer látogatót vonzanak majd a múzeum épületén belüli, illetve a szabadtéri események.

A 2012-es forgatagot a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség

„Katonák. Hősök. – Hagyomány és megújulás” címmel meghirdetett többhetes tavaszi programsorozatához társulva bonyolították le. Bár időtartamában rövidebb volt, programját, látványelemeit – s mint utóbb kiderült – látogatottságát tekintve felülmúlta az egy évvel korábbi eseményt. A rendezvénysorozat négy napja alatt mintegy 15 ezer látogató kereste fel a HM Hadtörténeti Intézet és

Múzeumot (HM HIM) és vett részt a különböző programokon. Minden addigi rekordot megdöntött a március 15-i látogatottsági adat, pontosan 12 527 vendéget számláltak azon a napon.

A sikeren felbuzdulva tavalyi a harmadik forgatagot már ötnaposra terveztek. A szervezők számításai beigazolódni látszottak, hiszen például a gyereksportok számára meghirdetett múzeumpedagógiai foglalkozások, látványos történelemórák, játékos tárlatlátogatások iránt akkora volt az érdeklődés, hogy már hetekkel a megnyitó előtt betelt a múzeumi előjegyzés, nem tudták több óvodás csoport, iskolás osztály jelentkezését regisztrálni arra az idő-

FORRADALMI FORGATAG NÉVEN, HAGYOMÁNYTEREMTŐ SZÁNDÉKKAL, 2011 MÁRCIUSÁBAN HÍVTA ÉLETRE A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC MEGÜNNEPLÉSÉT, ESEMÉNYEINEK FELELEVENÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TÖBBNAPOS PROGRAMSOROZATOT.

szakra. Ezek a programok a várakozásnak megfelelően ezúttal is nagy sikert arattak a gyerekek és az őket kísérő pedagógusok körében, de aztán jött március 15. és vele a szintén rekordokat döntőgető, egész országot megbénító márciusi tél. Bár a szervezők rossz idő esetére mindig készítenek B tervet is – magyarul: a szabadtérre tervezett programjaik egy részét épületen belül is le tudják bonyolítani – a tavalyi ítéletidőben az is csoda volt, hogy dacolva a mínuszokkal és a hóviharakkal, majdnem 2000 fő látogatott el a családi nap programjaira.

Mindez persze nem szegte kedvét a rendezvény szervezőinek, a Forradalmi Forgatag 2014-ben is folytatódik, sőt, amint arról Jakusch Gabriella, a HM HIM múzeumpedagógiai és kiállítási osztályának

vezetője magazinunkat tájékoztatta: az idei programsorozat már egyhetes lesz, az eseményekre március 10–16. között várják az érdeklődőket. A jól bevált recept szerint az ünnepnapot megelőző programok célközönségét idén is a gyerekközösségek alkotják, a forgatag első napjaiban előzetes bejelentkezés alapján az óvodák és iskolák számára rendeznek múzeumpedagógiai foglalkozásokat, előadásokat, fegyverbemutatókat. A nagy sikerre való tekintettel ezúttal is lesznek rendhagyó tárlatlátogatások a múzeum korhű ruhákba, '48-as uniformisokba öltözött munkatársainak közreműködésével és persze a hivatalos tárlatvezetések megszokottnál játékosabb, oldottabb hangulatban.

A tavalyi évhez képest a „Jelszavaink valának: haza és haladás” című kiállítá-

tás már négy teremben látható. A forgatag fő attrakcióira idén is az ünnep napján, pontosabban hétvégéjén, március 15-én és 16-án kerül sor. A családi nap rendezvényein a programok, látványelemek mennyisége is több lesz: az óránként induló rendhagyó tárlatvezetések mellett megkezdődnek a „történelmi játszóház” ügyességi versenyei, felpörögnek a „hagyományörző honvédtábor” eseményei, az érdeklődők megismerhetik a szabadságharc fegyvereit, lesz szabalyavívás, a „Fordulj, pördülj!” című rendezvényen korabeli táncok bemutatására, sőt, oktatására is sor kerül, s alighanem ismét a forgatag slágerei lesznek a „Legyél te is huszár!” címmel meghirdetett emlékfotó-készítések, illetve a „kreatív emlékezet” gyűjtőnévű kézműves foglalkozások.

Bár nem a budai várban és nem is a Forradalmi Forgatag eseményeinek keretében, de lesz az idei ünnepségeknek egy másik hadtörténeti vonatkozású és nem kevésbé látványos eseménye is. Az előzetes tervek szerint március 14-én, a Parlament előtti Duna-partszakaszon megnyílik, és a nagyközönség számára folyamatosan látogatható lesz a legrégebbi úszóképes folyami hadihajónk, a Lajta motor.

Felhívások

Az 1993-ban megalakított **Budapest Helyőrség Szociális Alapítvány** kéri önöket, hogy segítsék céljainak megvalósítását, a nehéz élethelyzetben élő, rászoruló honvédségi nyugállományú katonák és özvegyeik, a nyugdíjas alkalmazottak és közalkalmazottak támogatását, személyi jövedelemadójuk 1 százaléka felajánlásával. 2013-ban 40 nehéz helyzetben élő nyugdíjas kollegát, illetve özvegyet támogathatunk hagyományos karácsonyi akciókkal, egyenként 14 000 Ft értékű csomag összeállításával és átadásával.

Adószám: 18054437-1-43

Támogassa adója egy százalékával a honvédelmi képzés hagyományainak megőrzését, a korszerű altiszt-képzést, az oktató/kiképző munka anyagi és szellemi feltételeinek javítását, a Szentendre Helyőrségben szolgálók fizikai edzettségének fokozását, a tudományos kutató és szakmai publikációs tevékenységét!

Ezüstszalag Alapítvány
Adószám: 18677832-1-13

Köszönet

Hat évig vezethetem a Magyar Honvéd szerkesztőségét. Mivel a következő lapszámában már Szabó Béla, a folyóirat eddigi főszerkesztő-helyettese neve szerepel az első helyen az impresszumban, itt az idő, hogy köszönetet mondjak a Magyar Honvédség katonáinak, tisztjeinek és tábormozgatóinak, hogy az általam irányított magazin munkáját segítették és támogatták. Igyekeztünk bemutatni itthon és kül-

földön teljesített szolgálatukat, eleget téve a honvédelmi tárca és saját elvárásainknak. 24 éves katonai újságírói pályafutásom meghatározó része volt ez a hat év, melyért köszönettel tartozom a „kiscsapatnak”, közvetlen munkatársaimnak és a „nagycsapatnak”, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. kollektívájának is. Megtisztelő volt veletek szolgálni.

Törös István

IN MEMORIAM

2014. január 27. és február 21. között elhunyt:

Dr. Jávor Ervin Gusztáv ny. vezérőrnagy (92), dr. Lits Gábor József ny. ezredes (79), Kerényi József ny. ezredes (95), Palánci József Pál ny. ezredes (70), dr. Szanati József ny. ezredes (95), Adorján József Istvánné ny. alezredes (69), Argay Ferenc Lajos ny. alezredes (71), Huczik István ny. alezredes (83), Kun Gábor ny. alezredes (73), Bánki Elemér ny. alezredes (84), Galambos Béla ny. alezredes (62), Nyírán Ferenc ny. alezredes (86), Szakács József ny. alezredes (82), Budavári Kálmán ny. alezredes (82), dr. Magony János ny. alezredes (67), Koltay György ny. alezredes (58), Kovács Sándor ny. alezredes (83), Plander Antal ny. alezredes (67), Szöke Ferenc ny. alezredes (72), Tólas Zoltán ny. alezredes (84), Ambrus Béla ny. alezredes (86), Mészár Lajos ny. alezredes (80), Fehér Lajos ny. őrnagy (87), Csomor László ny. őrnagy (49), Bella János ny. őrnagy (82), Kátai Lajos ny. őrnagy (87), Nagy Miklós ny. őrnagy (71), Szabó Gábor ny.

őrnagy (57), Nagy Imre ny. százados (83), Bejszi János ny. százados (84), Kovács József ny. százados (85), Mike Sándor ny. százados (58), Szabó Aladár ny. százados (66), Kádár Ferencné ny. főtörzsszázós (73), Harkányi László ny. törzsszázós (65), Mayer Ferenc ny. törzsszázós (67), Hutkai Attila Endre ny. törzsszázós (50), Bartha János ny. törzsszázós (81), Boromisza Ferenc ny. törzsszázós (73), Lukács István ny. törzsszázós (65), Salamon János ny. törzsszázós (64), Vendriczki József János ny. törzsszázós (82), Hajdu Károly ny. zászlós (81), Kondor Gyula ny. zászlós (78), Nagy József ny. zászlós (82), Hegedűsné Varga Mária ny. zászlós (59), Horváth József ny. főtörzsszázós (89), Gyetvai József ny. zászlós (81), Kocsis János ny. közalkalmazott (81), Bodorné Varga Erzsébet ny. közalkalmazott (66), Kelemen József ny. közalkalmazott (66), Pauló Béláné ny. közalkalmazott (80), Veres Miklós ny. közalkalmazott (64), Dorogi Kálmán ny. közalkalmazott (76), Horváth Lajosné ny. közalkalmazott (77), Horváth Tiborné ny. közalkalmazott (58), Sinkó Endre Györgyné ny. közalkalmazott (83).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

Kőbe vésve, bronzba öntve KÖLTŐ ÉS KATONA

A Kodály körönd négy szobra közül utolsóként a Balassi Bálintot megformázó alkotás került a helyére. Pátzay Pál 1959-ben készült munkája a Pálffy János tábormagyet ábrázoló, 1955-ben eltávolított bronzszobrot „váltotta”, melynek kőtalapzatáról levésték a kiváló katona rendfokozatára utaló marsallbotot, illetve a barokk virágfüzereket is.

A Zólyom várban, 1554. október 20-án született Balassi Bálint tekinthető a magyar nyelvű irodalom első klasszikusának, a magyar nyelv addigi legnagyobb művészeinek, Janus Pannonius után a második világirodalmi rangú magyarországi költőnek. Hiába volt azonban költészet a magyar reneszánsz irodalom csúcspontja, rövid életét inkább kudarcok, semmint sikerek tarkították.

Balassi János és Sulyok Anna elsőszülött gyermeke volt, később egy öccse és két húga is született. Gazdag és befolyásos apjának köszönhetően kitűnő nevelést kapott: 1564-től Bornemissza Péter pallérozta elméjét, a következő év őszén pedig Nürnbergben folytatta tanulmányait.

1569. október 12-én összeesküvés vádjával letartóztatták édesapját. A család Lengyelországba menekült, ahová követte őket a fogságból megszökött Balassi János is, aki végül 1572-ben kegyelmet kapott. A bécsi udvar bizalmát mindazonáltal nem tudta teljesen visszanyerni, bár mindent megtett ennek érdekében. Felesége halálának évében, 1573-ban, például elküldte fiát a Báthori István erdélyi fejedelem ellen szervezett hadjáratba, melynek során Balassi Bálint megsebesült és fogságba esett. A hadifoglyot ugyanakkor barátként kezelték Erdélyben, s amikor 1576-ban Báthorit Lengyelország királyává választották, Balassi követte őt oda. 1577-ben tért haza Magyarországra; apja ekkor már halott volt, s nem hagyott maga után más, csak kusza pénzügyeket és pereket. A Balassi-árvák gyámja, Balassi András nógrádi főispán ráadásul csaknem az összes vagyonából kiforgatta a családot.

Balassi Bálint maga szállt szembe a család ellenségeivel és próbált meg rendet teremteni a zavaros ügyek tengerében, de csak tetézte a bajokat. Hiába volt művelt ember s beszélt a magyar mellett még további nyolc nyelvet, természetével, életmódjával mindenkit maga ellen fordított. 1579-től hadnagyként szolgált az egri várban, de 1582-ben elbocsátották, mert katonáival ideje nagy részében lipóti nemesek, zólyomi és selmecbányai polgárok ellen hajtott végre bosszúálló rajtaütéseket.

1578-ban aztán összehozta vezette az amúgy férjezett Losonczy Annával; szerelmük kossza hátré tartott, s ennek tüzeben formálódott az addig csak verselgető főúr igazi költővé, az első nagy magyar lírikussá.

Zilált anyagi ügyeit rendezendő, 1584 karácsonyan elfoglalta Sárospatak várát, s érdekében állt kötött unokatestvérével, Dobó Krisztinával. Frigyet azonban vérfertőzés címén megtámadták, majd érvénytelenítették is, a várfoglalás miatt pedig a felségárulás vádját maga vágta. Az ellene indított pereket végül azért úszta meg, mert már nemigen volt mit elkobozni tőle. Anyagi gondjai tehát tovább növekedtek, szerelmi botránnyai pedig csak fokozták rossz hírét, így egyre lejjebb csúszott a társadalmi ranglétrán. Egy ideig Érsekújváron szolgált hadnagyként, de innen is dicstelenül kellett távoznia: a főkapitány kiutasította a várból, miután kikezdett a feleségével. Figyelme az időközben megövegyült Losonczy Anna felé fordult, de a dús-gazdag asszony ekkor már hallani sem akart a rossz hírű és vagyontalan emberről.

1589-ben Lengyelország felé indult, hazájától e szavakkal búcsúzott: „Óh, én édes hazám, te jó Magyarország, / Ki keresztényeknek viseled paizsát, / Viselsz pogány vérrrel festett éles szablyát, / Vitézlő oskola, immár Isten hozzád!” Ő írta le először magyarul az „édes hazám” szövegparafrazisát, amely aztán a következő évszázadok során a hazaszeretet legismertebb, gyakran visszatérő motívumává vált irodalmunkban.

1591-ben hazatért, s megtépatott hírnevét a törökök ellen 1593-ban indított hadjárat – vagy ahogyan a történelemlétkönyvekben ismerhetjük, a „hosszú háború” – során szerette volna helyreállítani. 1594. május 19-én, Esztergom ostromakor egy ágyúgolyó mindkét combját megsebesítette. Az életét a végtagok amputációjával meghmentették volna, de ő ebbe nem egyezett bele, mondván, egy vitéz nem élhet lábak nélkül. Sérülése így végzetesnek bizonyult. Kora talán legműveltebb embere 1594. május 30-án halt meg – még 40 éves sem volt.

Fotó:
Rácz Tünde

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN
14 03 23

CÉLKERESZT BEN

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN